МІНСКАЯ ПРАЎДА

Газета заснавана 1 лістапада 1950г. | Аўторак, 6 верасня 1994 года | № 94 (10794) | Цана 30 руб.

ПАЧАТЫ ПРЫЁМ ГРАМАДЗЯН

З 1 верасня ў Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь пачаты прыём грамадзян. Ён будзе ажыццяўляцца па аўторках і чацвяргах з 10 да 13 гадзін па папярэдняму запісу ў кабінеце 152 Дома ўрада /тэлефон 29-64-21/. У першы аўторак месяца грамадзян прыме кіраўнік Адміністрацыі Леанід Сініцын, у другі — яго намеснік, начальнік службы кантролю Васіль Даўгалёў, у трэці — старшыня Камітэта па барацьбе з карупцыяй у органах дзяржаўнай улады і кіравання Юрый Малумаў, у чацвёрты — кіраўнік спраў Прэзідэнта Іван Ціцянкоў, у першы чацвер месяца — начальнік дзяржаўна-прававога ўпраўлення Аляксандр Марыскін, у другі — намеснік кіраўніка Адміністрацыі Міхаіл Сазонаў, у трэці — Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка. Акрамя таго, два работнікі ўпраўлення справаводства Адміністрацыі ажыццяўляюць штодзённы прыём грамадзян з 9 да 16 гадзін.

Па выніках работы першага прыёмнага дня выказана пажаданне: з мэтай аператыўнага вырашэння пытанняў той, хто прыходзіць на прыём, павінен мець пісьмовую заяву і адказы на папярэднія звароты ў органы дзяржаўнай улады і кіравання.

БЕЛІНФАРМ.

НЕ АДРАДЖЭННЕ, А ДАЛЕЙШАЕ РАЗВІЦЦЁ

беларускага пісьменства і культуры патрэбны ў школах і ўстановах Клеччыны. Да такога меркавання прыйшлі ўдзельнікі навукова-практычнай канферэнцыі, якая адбылася ў раёне

Дзень беларускага пісьменства і друку на клецкай зямлі не абмежаваўся адным мерапрыемствам. Як паведамлялася ўжо, у апошнюю нядзелю жніўня ў горадзе адбылося раённае свята народнай музыкі, фальклору і песень "Чароўны куфэрак Клеччыны", на якім выступілі калектывы мастацкай самадзейнасці практычна з усіх гаспадарак раёна. А ў мінулую пятніцу раённы Дом культуры стаў месцам правядзення навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай святу.

Тут сабраліся настаўнікі-мовазнаўцы, гісторыкі, людзі, дзякуючы энергіі і таленту якіх жывуць і развіваюцца ў раёне музыка, песня, народны танец, прыкладное мастацтва. Прыемна, што разам з настаўнікамі на канферэнцыю прыйшлі вучні старэйшых класаў гарадскіх школ, якім праз год-другі выбіраць самастойныя шляхі-пуцявіны, будаваць сваю родную Беларусь. Найактыўнейшы ўдзел у правядзенні мерапрыемства прынялі члены мясцовага літаратурнага аб'яднання.

Адкрыў канферэнцыю намеснік старшыні раённага Савета дэпутатаў А.М.Жукоўскі. Цёпла павіншаваўшы вучняў і настаўнікаў з пачаткам новага навучальнага года, ён падкрэсліў, што такая канферэнцыя праводзіцца ў раёне ўпершыню, а таму мае вялікае значэнне, бо абмяркоўваецца адна з кардынальных праблем як сённяшняга, так і заўтрашняга развіцця не толькі мовы, але і ўсёй нацыянальнай культуры.

Аляксандр Мікалаевіч даў слова пісьменніку Уладзіміру Дамашэвічу, які вырас і атрымаў пуцёўку ў жыццё менавіта на клецкай зямлі. Уладзімір Максімавіч ахарактарызаваў шляхі развіцця беларускага пісьменства, пачынаючы ад "Слова аб палку Ігаравым" практычна да нашых дзён. Дырэктар Клецкага гісторыка-этнаграфічнага музея М.Д.Чорны акцэнтаваў увагу прысутных на лёсах і дзейнасці людзей, якія ў свой час жылі ў Клецку і ўнеслі значны ўклад у скарбонку беларускага пісьменства або нарадзіліся тут і праславілі родны край сваёй працай на гэтай ніве. Настаўнік гісторыі Даматканавіцкай сярэдняй школы А.А.Блінец падкрэсліў ролю гістарычнай навукі ў асвятленні падзей і дакументаў даўно мінулых дзён у сувязі з тым, што як у 60-я— 70-я гады, так і цяпер не абыходзіцца без яўных перагібаў у гэтай справе.

Члены літаратурнага аб'яднання Анатоль Курыльчык, Марыя Пабудзей, Іван Абабурка, Віктар Худавец, Галіна Нупрэйчык, расказалі прысутным, як прыйшлі яны ў свет паэзіі, як працуецца сёння з беларускім словам, прачыталі свае новыя творы.

Падагульняючы думкі і меркаванні, якія прагучалі на канферэнцыі, А.М.Жукоўскі зусім справядліва адзначыў, што і нядаўняе свята "Чароўны куфэрак Клеччыны", і гэтая размова прыводзяць да наступнай высновы: усе пяцьдзесят гадоў пасля Вялікай Айчыннай вайны вёска не адыходзіла ад каранёў сваёй культуры, сваёй мовы. Яна вылучала і вылучае са свайго асяроддзя людзей, якія развівалі і развіваюць нашу мову, нашу культуру, вусную і кніжную, а таму сёння ў раёне няма патрэбы гаварыць аб адраджэнні гэтых найхарактэрнейшых рыс нацыі. Жыццё ставіць пытанне аб іх далейшым грунтоўным і ўсебаковым развіцці.

Іван КАВАЛЬ.

ЗАВІНЧВАЮЦЬ НЕ ТОЛЬКІ ГАЙКІ, АЛЕ І КРАНЫ. ГАЗАВЫЯ

А ў нас у кватэры газ! А ў вас? І ў вас таксама блакітны агеньчык гаспадарыць на кухні. А вось для многіх прамысловых прадпрыемстваў, арганізацый, гаспадарак вобласці ён можа ўмомант знікнуць. Нават дзеці, якія гуляюць у гэтую гульню, ведаюць, што сёння нічога не даецца бясплатна. За ўсё трэба плаціць. І за газ таксама. Калі іх бацькі толькі пабурчаць са злосцю: ці спыніцца нарэшце рост цэн? — аднак усё роўна вымушаны ісці ў касу і плаціць, то дзяржаўныя прадпрыемствы застаюцца ў даўжніках.

Разумеем: сітуацыя складаная. Вытворчасць працуе не на поўную магутнасць. У кіраўнікоў галава баліць, дзе дастаць грошы на зарплату, набыццё матэрыялаў. Інакш — прастой. Плата ж за газ можа і пачакаць.

— Аднак дырэктары чамусьці забываюць, што і мы з"яўляемся юрыдычна самастойнай арганізацыяй, і для нас газ — той жа вытворчы матэрыял, як і для іншых галін народнай гаспадаркі. Яго нам прадае пастаўшчык. Дык чаму ж мы павінны бясплатна забяспечваць іншых? Хто нам кампенсуе нашы выдаткі? Мы не настолькі багатыя, каб займацца дабрачыннымі акцыямі. Не будзе ў нас грошай — не атрымаем газ і ўсе застанёмся ля разбітага карыта, — гавораць работнікі аб"яднання "Мінскаблгаз".

Сапраўды, у многіх запазычанасць за газ велізарная. Так, у жодзінскай ЦЭЦ яна склала 3.342 мільёны расійскіх рублёў, барысаўскім аб"яднанні "Экран" — 1.001 мільён, на Фаніпальскім доследна-механічным заводзе — 237,3 мільёна і г.д. У цэлым жа 123 прадпрыемствы вобласці не заплацілі на 31 жніўня газавікам 14.392 мільёны рублёў.

Наконт гэтага ёсць строгі Указ Прэзідэнта ад 15 жніўня за № 50. Там сказана: пад персанальную адказнасць кіраўнікоў забяспечыць безумоўную перадаплату за прыродны газ, электрычную і цеплавую энергію. А таксама ў тыднёвы тэрмін распрацаваць і ўзгадніць з тымі, хто забяспечвае спажыўцоў газам, электра- і цеплавой энергіяй, графікі пагашэння запазычанасці.

Варта аддаць належнае смеласці некаторых гаспадарчых кіраўнікоў — яны і на сённяшні дзень не прадставілі гэтых графікаў. Скажам, у Нясвіжскім раёне доўг 31 арганізацый складае 950 мільёнаў рублёў (расійскіх). І з іх 28 праігнаравалі ўказанне наконт графікаў. Як і Смалявіцкае райаб"яднанне жыллёва-камунальнай гаспадаркі (яго доўг — 86 мільёнаў), Стаўбцоўскі філіял маторнага завода (202,4 мільёна) і шэраг іншых.

Як жа быць? Указ дае дакладны адказ: прымяняць да даўжнікоў, незалежна ад форм уласнасці, меры ўздзеяння аж да спынення ім падачы гэтых рэсурсаў. Вось камісія аблвыканкома па энергарэсурсах і вырашала, да каго прымяніць гэтыя суровыя санкцыі. І старшыня камісіі — намеснік старшыні аблвыканкома К.І.Туровіч, і яе члены ўважліва прааналізавалі сітуацыю, кожны выпадак неплацяжоў. Яны ж часам маюць месца ў выніку нашай неарганізаванасці, недысцыплінаванасці.

Спрацоўвае стары рэфлекс. Паліўна-энергетычныя рэсурсы мы заўсёды атрымлівалі бесперабойна. Маўляў, ніхто і зараз нікуды не дзенецца. Хто рызыкне перакрыць кран і тым самым спыніць завод ці фабрыку? І халодным душам для шэрагу гаспадарчых кіраўнікоў стала папярэджанне камісіі — не адшукаеце магчымасці да такога вось чысла разлічыцца за газ, тады спыніцца яго падача. А ў адносінах да тых, хто праігнаруе і гэтае папярэджанне, уступіць у дзеянне палажэнне Указа Прэзідэнта аб персанальнай адказнасці.

Пётр СІДАРОВІЧ.

ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ
АРГУМЕНТЫ ● МЕРКАВАННІ

ТОЛЬКІ Б БЫЛА СЫРАВІНА

Трэці год у вёсцы Крупіца Мінскага раёна працуе прадпрыемства па перапрацоўцы насення алейных культур на алей закрытага акцыянернага таварыства "Рапс", або, як яго называюць мясцовыя жыхары, — рапсавы завод. Акцыянерамі-стваральнікамі гэтага завода з"яўляюцца 35 калгасаў і саўгасаў нашай рэспублікі.

Нядаўна я гутарыў з дырэктарам Крупіцкага рапсавага завода Віктарам Мікалаевічам Самсонавым і пацікавіўся, як ідуць справы сёння.

— Наш завод разлічаны на перапрацоўку 40 тон насення алейных культур у суткі, — паведаміў ён. — Аднак з-за недахопу сыравіны перапрацоўваем 30—35 тон. У асноўным гэта рапс і лён. Маглі б прыняць у якасці сыравіны і насенне сланечніку і соі, але іх нам не пастаўляюць.

Ільняны алей у асноўным прызначаны для тэхнічных патрэб, а рапсавы пастаўляем на камбінаты хлебапрадуктаў і Гомельскі тлушчавы камбінат.

Хочацца папракнуць Мінскі раён: тут толькі калгасы "Новы быт" і імя Гастэлы вырошчваюць рапс, таму і даводзіцца пасылаць уласны транспарт па сыравіну, як кажуць, за блізкі свет.

Акрамя асноўнай, развіваем і падсобную вытворчасць: выпускаем керамзітныя блокі, маем дрэваапрацоўчы цэх. Калектыў у нас маладзёжны, сярэдні ўзрост рабочых — 32—35 гадоў. Працуюць усе старанна і добрасумленна. Карацей кажучы, у нас падабраўся здаровы рабочы калектыў. Асабліва хочацца адзначыць трактарыста Васіля Парэчына, вадзіцеля Уладзіміра Русака, прасаўшчыка Юрыя Багуцкага, жароўшчыка Юрыя Карпава, гідра-таршчыка Уладзіміра Сімко і лабарантку Тамару Шарамет.

На заканчэнне хочацца паведаміць прыемную навіну для мясцовых жыхароў. Не пашкадаваўшы амаль 70 мільёнаў рублёў, дырэкцыя рапсавага завода выкупіла ў былой Пяцеўшчынскай бальніцы стары будынак радзільнага дома, адрамантавала і абсталявала там уласны харчова-прамысловы магазін.

Георгій ЛЯНКЕВІЧ.

Васіль Рыгоравіч Цыбулька — кранаўшчык Бярэзінскай райсельгастэхнікі. Рабочы стаж — 25 гадоў на адным месцы. Ён старанны работнік, выдатны спецыяліст. Дарэчы, тут жа працуе дыспетчарам яго жонка Галіна Васільеўна, а старэйшы сын Аляксандр — вадзіцелем.
НА ЗДЫМКУ: В.Р.Цыбулька.

Фота Алены ПУСТАВОЙЦЕНКА.

■ Маладзечанскія навіны

І БУДЗЕ ХРАМ

... А менавіта — Свята-Успенскі сабор праваслаўнай царквы. Такое рашэнне прыняў Маладзечанскі гарвыканком, выдзеліўшы пад будаўніцтва зямельны ўчастак плошчай 0,9 гектара на рагу вуліц Скарыны і Будаўнікоў. Да заканчэння будаўнічых работ царкоўны савет вырашыў узвесці часовае памяшканне для правядзення набажэнстваў і арганізацыі нядзельнай школы для дзяцей. Маладзечанскае аддзяленне "Белбізнесбанка" з разуменнем аднеслася да гэтай справы, выдзеліўшы на ўзвядзенне памяшкання кароткатэрміновы льготны крэдыт.

У святочны дзень Успення Прасвятой Багародзіцы, які прыпадае на 28 жніўня, горад Маладзечна наведаў мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы экзарх усяе Беларусі, які правёў тут літургію і благаславіў узвядзенне храма. Яго указам прызначаны настаяцель будучага сабора — свяшчэннік айцец Уладзімір Кудрэвіч.

Праваслаўны храм будзе ўзводзіцца за кошт добраахвотных ахвяраванняў вернікаў, арганізацый, прадпрымальніцкіх структур.

РАЗВІТАЛЬНЫ КАНЦЭРТ

Развітаннем дырыжора са створаным ім мастацкім калектывам стаў канцэрт народнага камернага аркестра рускіх інструментаў. Калектывам неардынарным, які дастойна прадстаўляе музычнае мастацтва нашай рэспублікі і ў блізкім, і ў далёкім замежжы.

Толькі што ён вярнуўся з гастрольнай паездкі па Германіі. Яна стала апошняй кропкай у творчым супрацоўніцтве дырэктара музычнага вучылішча Рыгора Сарокі і калектыву аркестра. Паездка арганізоўвалася па запрашэнню лайнц-клуба горада Донаверта, які аб"ядноўвае самых уплывовых і багатых грамадзян, на святкаванне яго 20-годдзя.

На канцэрт сабраліся госці з усіх куткоў Германіі. Праходзіў ён у лепшай канцэртнай зале, дзе іграў некалі вялікі Моцарт. Выступленне беларускіх музыкантаў мела бліскучы поспех.

І вось — расстанне. Справа ў тым, што Рыгор Сарока кіруе яшчэ і гарадскім сімфанічным аркестрам. Вось і выспела жаданне аддаць талент і сілы аднаму творчаму калектыву.

Застаецца спадзявацца, што і з новым кіраўніком Маладзечанскі камерны захавае сваё непаўторнае аблічча і канцэрты яго па-ранейшаму будуць радаваць аматараў музыкі.

ДЛЯ АЎТАМАБІЛЯЎ — АСОБНЫ РЫНАК

Наколькі папулярны маладзечанскі рынак у гараджан і прыезджых, настолькі ён і цесны. Тут прадаецца ўсё: рэчы, прадукты харчавання, аўтамабілі, парасяты... У базарныя дні цяжка праціснуцца паміж радамі гандляроў, якія запаланілі не толькі прылаўкі, але і ўсе падыходы да іх.

Размовы аб неабходнасці ўзвядзення новага рынку вяліся даўно. І вось нарэшце прынята рашэнне аб выдзяленні для гэтай мэты трох гектараў у раёне вытворчага аб"яднання "Электрамодуль". Рэалізацыяй ідэі занялася фірма "БелСПІК". На новым рынку будзе ажыццяўляцца рэчавы гандаль і продаж аўтамабіляў. Ужо распачаты праектныя работы.

На тэрыторыі цяперашняга рынку пасля адпаведнай рэканструкцыі будуць прадавацца толькі прадукты харчавання.

Марыя КУЗАЎКІНА.

■ Сітуацыя

РАЗВОД ПАД ВЯСЁЛУЮ МУЗЫКУ

КАЛІ НОВЫ ЧАЛАВЕК у час перазменкі наблізіцца да прахадной Салігорскай швейнай фабрыкі, якая ўжо некалькі гадоў мае статус народнага прадпрыемства "Калінка", слёзы замілавання на вачах з"явіцца могуць. Побач з кусцікамі — яркая турысцкая палатка, сядзяць жанчыны. З магутнага дынаміка нясецца бадзёрая музыка. А каля ўваходу на фабрыку — невялікі натоўп. Людзі, здаецца, сабраліся, штосьці святкуюць...

Але падыходзіш бліжэй — і бачыш на палатцы папяровую шыльду: "Офіс Незалежнага прафсаюза "Калінкі". Прамоўца праз гучнагаварыцель просіць жанчын не здавацца, стаяць да канца. Але чуюць яго не ўсе, заглушае музыка з дынаміка.

Аб ненармальным становішчы ў "Калінцы" мы не так даўно пісалі ў артыкуле "Развіццё капіталізму ў Салігорску" /МП № 76 за г.г.). Гаварылі аб тым, як работнікі аднаго з падраздзяленняў фабрыкі ўступілі ў Незалежны прафсаюз, пачалі заяўляць аб сваіх правах. Пасля чаго іх акцыянернае прадпрыемства "выпадкова" аказалася непатрэбным, без сыравіны і заказаў. З загадам дырэктара "Калінкі" В.Кавалевіча аб яго ліквідацыі. Многія швейнікі праявілі салідарнасць са звольненымі, выйшлі на вуліцу. Адначасова яны выставілі шэраг іншых справядлівых патрабаванняў да адміністрацыі фабрыкі. Большасць з іх былі задаволены.

Прытушыўшы канфлікт, кіраўніцтва фабрыкі тут жа прыняло рашучыя меры. Ды, здаецца, зусім не тыя, якія пагасілі б вугельчыкі недаверу паміж адміністрацыяй і часткай калектыву. У адрас Прэзідэнта Беларусі А.Лукашэнкі ад імя швейнікаў паляцела пісьмо, падпісанае В.Кавалевічам і старшынёй прафкома А.Кудзелка. У ім гаварылася, што амаль усе беды ў Салігорску — ад Незалежнага прафсаюза, актывісты якога "зрываюць работу прадпрыемстваў, агітуюць выступаць супраць кіраўнікоў". Таму ў пасланні гаварылася: "Мы пераканаўча просім Вас, Аляксандр Рыгоравіч, даць рашучы бой усім гэтым лайдакам, мы просім Вас выдаць Указ аб забароне дзейнасці незалежных прафсаюзаў і іншых палітычных рухаў, якія наносяць шкоду эканоміцы, на некалькі гадоў, да поўнай стабілізацыі народнай гаспадаркі рэспублікі". Хаця кожнаму больш-менш адукаванаму чалавеку зразумела, што адмяніць Закон аб прафсаюзах не ў сілах нават Прэзідэнт.

Адначасова В.Кавалевіч падпісаў загад № 265. Яго змест: калі члены Незалежнага прафсаюза такія разумныя, то няхай папрацуюць самастойна, пакажуць свае здольнасці. А таму маёмасць фабрыкі раздзяляецца паміж "незалежнымі" і "залежнымі" членамі прафсаюзаў. У апошніх пунктах загаду гаворыцца: "Папярэдзіць пярвічную арганізацыю Незалежнага прафсаюза НП "Калінка", што калі не будуць прыняты меры па арганізацыі сваёй вытворчасці на працягу двух месяцаў, работнікі, якія з'яўляюцца членамі Незалежнага прафсаюза, будуць звольнены з выплатай долі ўласнасці, якая ім належыць.

Кіраўніку аддзела кадраў папярэдзіць пярвічную арганізацыю Незалежнага прафсаюза НП і персанальна кожнага члена аб выключэнні іх з членаў народнага прадпрыемства "Калінка" і звальненні з 10 кастрычніка 1994 года".

Прызнаюся: не ўсё ў дзеяннях Незалежнага прафсаюза падтрымліваю. Асабліва калі яго актывіст дзеля ўласнай папулярнасці крычыць на мітынгу, што ўсе, хто працуе ў Доме Саветаў, — "тлустыя бараны". Не ўспрымаю іх сакрушальнай крытыкі ў адрас партакратаў, калі побач з выкрывальнікам стаіць і апладзіруе яму былы сакратар парткома. Згодзен з тым, што для вырашэння нават буйнога канфлікту не абавязкова заклікаць людзей на забастоўку, якая падрывае эканоміку не толькі горада, а і рэспублікі... Але ў даным выпадку мне бачыцца элементарная спроба хутчэй расправіцца з тымі, хто падаў голас у абарону сваіх правоў. Бо пасля "разводу" без патрэбнай сыравіны, матэрыялаў наладзіць вытворчасць за 60 дзён не зможа і кіраўнік, які меў бы, як кажуць, сем пядзяў лоб. Нарэшце, дзе гарантыя, што заўтра "Калінка" не пачне дзяліцца па рэлігійных ці нацыянальных прыкметах?

Зразумела, што на тэрыторыі "Калінкі" не знайшлося месца для офіса мясцовай арганізацыі Незалежнага прафсаюза. Як і яе старшыні, слесару А.Панкевічу. Які за дзевяць гадоў працы на фабрыцы не меў ні адной заўвагі. А пасля ўступлення ў Незалежны прафсаюз атрымаў запар тры вымовы. Пасля чаго тут жа быў звольнены...

Карацей, каша на "Калінцы" заварана крутая. Расхлёбваць яе прыедзе аўтарытэтная камісія са сталіцы, бо ў пошуках справядлівасці да Адміністрацыі Прэзідэнта ў сваю чаргу звярнулася і кіраўніцтва Незалежнага прафсаюза. У падтрымку яго пазіцыі ўжо выступіў прэзідэнт Амерыканскай федэрацыі працы і Кангрэса вытворчых прафсаюзаў...

А тым часам апоўдні з дынаміка "Калінкі" зноў нясецца бадзёрае:

— Мой ласковый и нежный зверь,
Я так люблю тебя, поверь...

Міжволі думаеш: на прадпрыемстве, якое называецца народным, сёння больш часцей звярынага, ненармальнага, чым любові, узаемаразумення. І гэта ніяк не вяжацца з паняццем дэмакратыі, пад сцягам якой і нараджалася "Калінка".

Уладзімір БЫЧЭНЯ.

БАРЫСАЎЧАНЕ ЗВЯРНУЛІСЯ ДА ПРЭЗІДЭНТА

У апошні час у рэспубліканскіх сродках масавай інфармацыі паведамлялася аб тым, што лідэры Беларускага народнага фронту плануюць 8 верасня правесці палітычную акцыю — адсвяткаваць 480-ю гадавіну бітвы пад Оршай князёў Маскоўскага і Літоўскага.

Ветэраны Барысава лічаць, што гэта адмоўна адаб"ецца на адносінах паміж беларускім і рускім народамі. Члены прэзідыума гарадскога савета ветэранаў М.Афонін, М.Філонаў, Я.Лукашук, М.Тагай і В.Жукоўскі накіравалі на імя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А.Лукашэнкі пісьмо-зварот. У ім, у прыватнасці, гаворыцца: "Барысаўскі гарадскі савет ветэранаў вайны, працы і Узброеных Сіл, выказваючы волю большасці ветэранаў горада, аднадушна падтрымлівае накіраваны да Вас зварот прэзідыума рэспубліканскага савета ветэранскай арганізацыі аб недапушчэнні правакацыйнай палітычнай акцыі лідэраў БНФ".

Ветэраны папрасілі Прэзідэнта выказаць свае асабістыя адносіны да данай акцыі.

/Наш кар./.

Криминал

СРАБОТАЛ ПЛАН „ПЕРЕХВАТ"

В первой половине дня в дежурную часть УВД облисполкома поступил сигнал об угоне автомашины «Опель-Кадет». Днем раньше эту автомашину вечером остановили у ГУМа в Минске двое мужчин и женщина. Они попросили отвезти их в микрорайон Уручье. На шоссе вблизи военного городка попутчики пригрозили пистолетом, завладели машиной. Затем приказали владельцу ехать в Борисовский район. Остановились в лесном массиве возле деревни Лавница, у хозяина иномарки отняли 113 долларов США, 20 тысяч «зайчиков», а сами сели в машину и испарились.

Был введен в действие план «Перехват». На мосту через реку Березина преступников задержали. Соучастницу преступления ищут сотрудники милиции.

Подобный случай произошел на 703-м километре шоссе Минск — Москва. Житель Франции на автомашине «Вольво» следовал в Витебск. По дороге взял пассажира. А после того, как попутчик вышел в районе Дома отдыха имени Я.Коласа, обнаружил пропажу портмоне с 30 немецкими марками, итальянскими лирами, водительским удостоверением.

Виктор БЫКОВ.

УСПЕХ — ВО ВЗАИМОДЕЙСТВИИ

Оперативная обстановка в области по линии борьбы с имущественными преступлениями остается сложной. Эти виды преступлений определяют в целом состояние преступности, а удельный вес их продолжает расти.

Успех в этом деле зависит от своевременного сообщения о случившемся в органы внутренних дел. Особенно если дело касается хищения транспортных средств. На территории области пересекаются автомагистрали как республиканского, так и межгосударственного значения. Главная из них -- Москва — Минск — Брест. В прошлом году здесь совершено 33 преступления: 12 разбойных нападений, 3 грабежа и 18 краж из автомашин. Раскрыто 16 преступлений, причем успех во многом зависит от взаимодействия органов внутренних дел не только республики, но и других государств.

Например, 26 июня около 14 часов дня двое преступников на дороге вблизи деревни Новая Жизнь Смолевичского района под угрозой ножа завладели автомашиной «Аудио-100" и скрылись. Своевременно принятые меры позволили задержать автомашину с угонщиками в городе Ярцево Смоленской области. Преступники, которыми оказались жители Москвы, арестованы.

Владимир ЛЕПЕШКО, зам.начальника отдела УУР УВД Минского облисполкома.

■ Потребительская кооперация

С заместителем председателя правления Копыльского райпотребсоюза Е.М.ПРОТАСЕВИЧ беседует наш корреспондент.

С КОГО СПРОС ЗА ПУСТОЙ ПРИЛАВОК

— Екатерина Михайловна, в силу своих служебных обязанностей вы курируете торговлю района, к которой в последнее время больше всего предъявляется претензий. Причем дело не только в дороговизне товаров, но, главным образом, в их отсутствии. Перед нашей встречей специально прошелся по промтоварным магазинам в райцентре, признаюсь, был неприятно поражен скудостью ассортимента. Что уж тогда говорить о глубинке?!

— Действительно, сей печальный факт, что называется, имеет место. Давайте, однако, попытаемся объективно разобраться в происходящем и зададимся вопросом: в чем здесь причина? Со всей определенностью заявляю, что сами потребкооператоры в этом меньше всего повинны, и работать хуже они не стали. Корень зла, на мой взгляд, кроется в несовершенстве экономических отношений, которые даже приблизительно не имеют ничего общего с подлинными рыночными. У нас получилось так, что, разрушив прежнюю систему управления отраслью, выплеснули вместе с водой, образно говоря, и ребенка. При всем несовершенстве ныне в бозе почившего порядка распределения товаров по фондам надо, думаю, все-таки признать, что он позволял очень даже неплохо снабжать население всем необходимым. И не правы те, по моему глубокому убеждению, кто охаивает прежнюю систему, видя в ней лишь сплошные недостатки и злоупотребления. Распределение фондов по районам велось строго исходя из количества товаров на душу населения, был налажен действенный контроль за их распределением.

Хочу, чтобы меня правильно поняли: вовсе не ратую за возврат к старому. Но, согласитесь, и нынешнее положение нельзя считать нормальным, пора кончать с этим беспределом. Ведь даже еще три года назад, когда начала работать в потребкооперации, все было иначе — работала договорная система поставок, действовали утвержденные фонды, не было никаких проблем с кредитными ресурсами. Поэтому и потребкооператоры могли предлагать населению достаточно широкий набор товаров, а прилавки магазинов буквально ломились от изобилия. И не случайно, видимо, вплоть до минувшего года наш райпотребсоюз уверенно удерживал лидирующие позиции в области по динамике роста. объема товарооборота, да и в целом па работе отрасли торговли. Достигалось это в том числе и за счет самостоятельного изыскания товаров. Достаточно сказать, что децзакуп занимал 40 процентов в общем объеме товарооборота. Назову лишь некоторые промышленные предприятия, с которыми у нас были установлены долгосрочные связи. Это — витебская обувная фабрика "Красный Октябрь", Бобруйская и Пинская трикотажные фабрики, Минский завод холодильников... Этот перечень можно продолжать.

— Извините, Екатерина Михайловна, но что изменилось теперь? Ведь предприятия-то остались...

— Ну, положим, предприятия те, да не совсем, многие из них обросли посредническими коммерческими структурами, через которые только и можно приобрести товары. И я приветствую усилия нашего Президента, который пообещал навести здесь порядок. Предприятия должны отпускать товары непосредственно госторговле и потребкооперации, минуя посредников. Кроме того, необходимо одновременно решить проблему увеличения объемов кредитования. Причем кредиты должны выдаваться под приемлемый процент. Ведь смотрите, что получается. Начиная с 1994 года Агропромбанк ввел буквально грабительскую, не подберу другого слова, ставку за пользование кредитами, которая достигла 200 процентов. Потом, правда, спохватились, начали снижать, и теперь она колеблется в пределах 130—140 процентов. Но и это очень много. По нашим расчетам, для нормальной работы учетная ставка должна быть не выше 90 процентов. В таком случае уровень рентабельности в торговле был бы не менее 2 процентов. А так за первое полугодие он составил всего лишь 0,1 процента. Такова цена банковской обдираловки, которая буквально на колени поставила ведущую отрасль потребкооперации.

Непонятен мне и такой момент. Насколько знаю, в Дзержинске местный филиал Агропромбанка выдает кредиты под 90 процентов. А у нашего главного банкира района один ответ: "Нет ресурсов".

— Но, возможно, есть тут доля вины и самих потребкооператоров, не пополняющих эти самые ресурсы, о которых говорил банкир?

— Главная причина, думаю, все-таки не в этом. Ведь раньше особых проблем с кредитами, в общем-то, не было. Они возникли в начале этого года, когда были введены определенные ограничения. Поясню это на конкретном примере. Ежедневно райпотребсоюз сдает в банк порядка 400 миллионов рублей выручки. Значит, в соответствии с установленным порядком и кредит нам может быть выдан только на эту сумму. Но ведь мы оплачиваем и муку для хлебозавода, и мясо для мясокомбината, и солярку приобретаем, и т.д. В результате на закупку товаров из выделенных средств остаются лишь жалкие крохи. К тому же почти везде требуют предоплату. Разве можно в такой ситуации, позвольте спросить, нормально работать? Мы подсчитали, что для того, чтобы прилавки магазинов были заполнены товарами, необходимо ежедневно иметь порядка 700—800 миллионов рублей, то есть наполовину больше, чем выделяется теперь. Да и проблему долгосрочного кредитования рано или поздно, но все равно придется решать. Иначе никакого улучшения в торговом обслуживании сельского населения не произойдет. Ведь каждый мой рабочий день сегодня начинается с "выбивания" кредитов. А заниматься вопросами ассортимента, наполняемости магазинов товарами не остается ни времени, ни сил. Поэтому и прилавки пустые, и перед людьми совестно.

— Право же, Екатерина Михайловна, вы уж не казните себя так. Возможно, эти самые товары, появись они в магазинах, так бы и остались невостребованными по причине дороговизны.

— Не согласна с этим. Хотя покупательная способность населения и снизилась, тем не менее убеждена, товары бы разбирали. [illegible] "младенческом" ассортименте. Молодые мамы мне просто проходу не дают. А что тут поделаешь, коль на предприятиях вообще свернуто производство этих товаров — невыгодно. И с их руководителей почему-то за это не спрашивают, все претензии к нам, работникам торговли.

— Промышленников, видимо, тоже можно понять. Кто же будет выпускать продукцию себе в убыток?

— Дело, думается, не столько в убыточности изделий, сколько в нелепости действующих нормативных актов в этой сфере деятельности. Ввели, например, сертификаты качества. Вроде бы неплохая задумка, а что получилось на деле? Теперь, чтобы получить сертификат, надо отдельно платить за каждое изделие, причем счет идет на достаточно большие суммы. Вот и "гонят" предприятия из года в год одну и ту же продукцию, нисколько не заботясь об ассортименте.

В райпотребсоюзе имеется свой швейный цех, где можно было бы выпускать товары детского ассортимента. Но вопрос опять-таки упирается в сертификаты качества, платить за которые у нас просто нет свободных средств. К тому же, чтобы получить их, необходимо преодолеть немало бюрократических преград. Вот и лежат пока что отходы швейного производства "мертвым" грузом на складе, дожидаясь лучших времен.

— Признаться, Екатерина Михайловна, вы нарисовали довольно-таки удручающую картину. Неужто все так плохо?

— Хвастаться, конечно, особенно нечем. Да люди бы этого и не поняли. Ведь хотя за первое полугодие прибыль райпотребсоюзу составила почти 930 миллионов рублей, обольщаться не приходится. Этих средств достаточно разве что для строительства скромного магазина товаров повседневного спроса. Поэтому я и сама иногда удивляюсь, как удается сводить концы с концами и даже развивать потребкооперацию. К 1 сентября, например, введен в строй 38-квартирный жилой дом под малосемейное общежитие с продовольственным магазином при нем. Строим также магазин товаров повседневного спроса в деревне Синячево, собственными силами реконструировали несколько магазинов, в деревне Тимковичи вскоре откроется овощной магазин. Только на капремонт за первое полугодие в отрасли торговли было израсходовано 138 миллионов рублей.

Словом, надеемся больше на себя, нежели на помощь от кого бы то ни было. Поэтому и не допустили развала в системе районной организации потребительской кооперации, пытаемся на должном уровне поддерживать торговое обслуживание населения. И это нам пока удается.

— На какие моменты, на ваш взгляд, необходимо обратить первоочередное внимание самим потребкооператорам? Ведь должны же быть какие-то внутренние резервы, позволяющие улучшить работу райпотребсоюза?

— Считаю, что главный упор требуется сделать на увеличение товарооборачиваемости. Для успешной работы она не должна превышать 15 дней, а у нас за первое полугодие составила 49 дней. Это ненормально. Поэтому разработана система премирования работников оптовой базы за ускорение товарооборачиваемости: поступивший сюда товар тут же должен отгружаться в розничную сеть. Определен также порядок поощрения завмагов и продавцов, которые, чего лукавить, нередко брали товары "про запас", не всегда работали должным образом с покупателями.

В качестве положительного примера хотела бы сослаться на опыт работы заведующей промтоварным магазином деревни Старица Лидии Яковлевны Шкарабиной. Она сумела так организовать дело, что буквально ни один посетитель не уходит без покупки. И не случайно, что именно здесь больше всего в районе реализуется промтоваров на душу населения. То же самое можно сказать о работе продавцов в деревнях Домениково, Харитоновка.

С целью обмена опытом ежемесячно проводим семинары в потребобществах, что, кроме всего прочего, подстегивает людей трудиться лучше, да и в магазинах поддерживается надлежащий порядок. Так что, на мой взгляд, такую полезную во всех отношениях форму работы с кадрами надо обязательно сохранить.

— Екатерина Михайловна, интересно было бы узнать, что дал потребкооперации недавний отпуск цен на хлеб и молочные продукты?

— Если вы имеете в виду финансовое состояние, то заметного его улучшения, увы, не произошло. Потому что резко, примерно наполовину, сократились объемы потребления хлеба и молочных продуктов. Если раньше мы завозили в район молоко из Узды и Солигорска, то теперь — только из Узды, да и то берем неполную машину. Возможно, это временное явление и вскоре ситуация стабилизируется, но пока что имеют место такие факты, о которых я упоминала. Да и в целом вся эта кутерьма с ценами только на руку нечестным людям. Муку, сахар, крупу, которые поступили в разное время и по разным ценам, можно весь ссыпать в один мешок и торговать, образно говоря, как Бог на душу положит. Проконтролировать же практически невозможно.

— Президент пообещал компенсировать удорожание хлеба расширением торговли комбикормами по умеренным ценам. Уже имеются какие-либо подвижки в этом вопросе?

— Клецкий комбикормовый завод должен поставить 650 тонн комбикорма по 2,5 тысячи рублей за килограмм. Но сюда следует добавить транспортные расходы, погрузку машин, и в итоге вырисовывается цифра свыше 3 тысяч рублей за килограмм. Тем не менее, спрос на эту продукцию есть. Везде потребкооперация уже несколько лет не торговала комбикормами, а спрос на них большой.

Взял интервью
Александр РУДНИЦКИЙ.

■ Актуальнае інтэрв"ю

ПАД ШЫЛЬДАЙ КАМЕРЦЫЙНАЙ ТАЙНЫ ЧАСТА ХАВАЕЦЦА "КРЫМІНАЛ"

Да цывілізаванага рынку нам яшчэ крочыць і крочыць. Але сякія-такія прыкметы "цывілізацыі" ўжо даволі трывала ўсталяваліся ў нашым грамадстве. Гэта — штогадзінная рэклама па тэлевізары, камерцыйныя крамы на кожным кроку, розныя фонды і біржы. Ёсць і іншыя прыкметы, якія "даследуюць" кампетэнтныя органы, — карупцыя, арганізаваная злачыннасць у сферы эканомікі. Пра іх і пойдзе гутарка нашага карэспандэнта з начальнікам Упраўлення эканамічнага кантролю па Мінскай вобласці А.А.КАЛАСКО.

— Антон Антонавіч, давайце пачнём нашу размову з канкрэтных лічбаў. Колькі было праведзена праверак з пачатку года, які ўрон выяўлены?

— За мінулае паўгоддзе нашым упраўленнем праведзена 921 праверка. Выяўлены ўрон склаў 1 мільярд 405,5 тысячы рублёў. Сярод найбольш характэрных фінансавых парушэнняў можна назваць неабгрунтаванае завышэнне цэн на тавары масавага попыту, незаконнае выкарыстанне бюджэтных сродкаў, крадзяжы, прыпіскі. У выніку прынятых мер 177 чалавек былі прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці. У бюджэт паступіў 1 мільярд 102 мільёны рублёў.

— Такім чынам, не дарма хлеб ясцё...

— Напэўна ж, так. За мінулае паўгоддзе, паводле самых сціплых падлікаў, наша упраўленне апраўдала сябе шэсць разоў.

— І ўсё ж, адчуваю па інтанацыі вашага голасу, вынікі не зусім задавальняюць...

— Сапраўды, гаварыць аб высокай эфектыўнасці нашай работы пакуль што нельга. Прычын тут многа. Ва ўмовах наладжвання новых эканамічных узаемаадносін міністэрствы, ведамствы, іншыя органы гаспадарчага кіравання страцілі ролю кантралюючых цэнтраў. А выхад многіх прадпрыемстваў, арганізацый на самастойны шлях робіць іх дзейнасць фактычна бескантрольнай. У выніку рэвізія фінансава-грашовай дзейнасці тут не праводзіцца гадамі. Кіруючай элітай дапускаюцца злоўжыванні, звязаныя з грашыма, матэрыяльнымі каштоўнасцямі.

Наогул лічу: прынятыя меры па барацьбе з эканамічнай злачыннасцю і карупцыяй не ўлічваюць рэальнай сітуацыі. Яны накіраваны на лоўлю, калі можна так сказаць, "дробнай рыбы", а буйная праслізвае бесперашкодна. Возьмем тую ж прыватызацыю, якую даволі трапна ахрысцілі "прыхватызацыяй". Ёсць факты, калі дзяржаўная ўласнасць бессаромна прысвойваецца праз сваякоў, падстаўных асоб. Бескантрольнасць — ў размеркаванні крэдытаў, квот, ліцэнзій, шмат махінацый з зямлёй, практыкуецца хабар.

— Вы называеце моманты, якія фактычна цягнуць на "крымінал". Аднак віноўнікі, наколькі я зразумеў з вышэй сказанага, караюцца ў адміністрацыйным парадку. Што гэта: некампетэнтнасць кантрольных органаў, патуранне мясцовых улад ці проста дробязнае правапарушэнне?

— Асноўная задача рэвізіі — усебакова і глыбока праверыць фінансава-гаспадарчую дзейнасць прадпрыемства ці арганізацыі, адпаведнасць гэтых аперацый законам, забеспячэнне захаванасці грашовых сродкаў і матэрыяльных рэсурсаў. Пакуль не праведзена рэвізія, праваахоўныя органы ў большасці выпадкаў не маюць права ўзбудзіць крымінальную справу. Аднак сур"ёзнай перашкодай для правядзення рэвізій з"яўляецца, напрыклад, азнаямленне з дакументамі аб аперацыях па рахунках суб"ектаў гаспадарання. Банкі пад выглядам захавання камерцыйнай тайны не прадстаўляюць іх кантралёрам. Такі прыклад. Шэраг суб"ектаў дзяржаўнай і недзяржаўнай форм уласнасці з красавіка 1993 года па красавік 1994-га пад рознымі надуманымі прычынамі пералічвалі на рахунак дзяржаўнага мемарыяльнага комплексу "Хатынь" грошы. Усяго каля васьмі мільярдаў рублёў. Хоць вядома, што гэты комплекс вытворчай дзейнасцю не займаецца. Напрыклад, грошы пералічваліся за нафтапрадукты. Каля трох мільярдаў рублёў пералічана філіялу камерцыйнага банка "Дукат", які іх пераевёў на ўклады. Узнікла версія, што мемарыяльны комплекс — даволі зручная пераналачная база для грошай. Мы спрабавалі разгадаць ролю гэтага комплексу, але банк "Дукат" адмовіўся прадставіць неабходныя дакументы, спасылаючыся на камерцыйную тайну. Што датычыцца астатніх вашых заўваг, то сапраўды, часта не прымаюцца належныя меры на месцах. Адносна сур"ёзнасці правапарушэнняў тут складана гаварыць у цэлым, трэба разглядаць кожны выпадак асобна.

— Ведаю, шмат абгрунтаваных скаргаў гучыць у адрас сістэмы гандлю...

— Згодны. Можна было б пра "ценявую" дзейнасць гэтай сферы гаварыць асобна. Але, мяркую, дастаткова і аднаго прыкладу. Нядаўна па сігналу грамадзян быў правераны магазін №41 у мікрараёне Уручча горада Мінска. Акрамя таго, што тут прадавалі масла са скончаным тэрмінам рэалізацыі, на складзе былі прыхаваны 150 пакетаў смятаны, 600 кілаграмаў "згушчонкі" і 198 кілаграмаў дражджэй. Дырэктар магазіна аштрафаваны амаль на 1 мільён рублёў. Пастаўлена пытанне аб вызваленні яго ад займаемай пасады.

— У нядаўнім выступленні Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па тэлебачанні закраналася праблема барацьбы з карупцыяй і эканамічнай злачыннасцю. Якое месца, на вашу думку, у гэтым працэсе павінна належаць кантралюючым органам?

— Кантроль — адзін з рычагоў, які дазваляе вывесці эканоміку з анархіі. Аднак сам па сабе ён амаль нішто. Для гэтага павінна існаваць адпаведная прававая аснова. Якраз у гэтым кірунку многае яшчэ не зроблена. Я не буду супыняцца на ўсіх момантах, скажу толькі, што нам сёння востра не хапае вопытных спецыялістаў. Зараз наша служба знаходзіцца ў стадыі рэфармавання. Якой яна будзе праз месяц-другі — гаварыць пакуль ранавата.

Гутарыў Мікалай ЖУЧКО.

■ Народныя таленты

АХ, ГЭТЫЯ «ГАРЭЗЫ»!

За вокнамі аўтобуса струменілася гаманкое, гарачае лета. Паабапал дарогі пераліваліся жоўтымі хвалямі палеткі збажыны. Самадзейныя артысты раённага Дома культуры спяшаліся з канцэртам да хлебаробаў калгаса "Чырвоная зорка". Менавіта тады я і пазнаёміўся з кіраўніком калектыву Д.У.Кухаравай.

— Нас тут дванаццаць энтузіястаў самадзейнага мастацтва, людзей натхнёных, улюбёных у сваю справу, горача адданых ёй, — гаварыла Дзіна Уладзіміраўна.

У словах жанчыны я не адчуваў перабольшання, бо ўжо паспеў прыглядзецца да ўдзельнікаў самадзейнасці. Кожны з іх нечым падкупляў: Марыя Грэсь — мудрай разважлівасцю, яе муж Змітрок — паблажлівасцю, старшакласніцы Ірына Пявец і Ала Тумікоўская — маладым энтузіязмам, Святлана Грамавая — задуменнасцю. А Валянціна Троцкая — непаўторным чыстым голасам. Ды ці раскажаш пра ўсіх... І у той жа час кожны выканаўца нейкай рысачкай характару ці паводзін быў падобны на свайго кіраўніка.

Тая паездка адбылася каля 25 гадоў назад. А нядаўна надарылася новая сустрэча з Дзінай Уладзіміраўнай Кухаравай.

Калі пацягнуўся да блакнота, жанчына замахала рукамі:

— Не ўздумайце, калі ласка, пісаць пра мяне. Нічога гераічнага я не зрабіла.

Паважаная Дзіна Уладзіміраўна, амаль 50 гадоў працы на ніве культуры — хіба ж гэта не подзвіг? Сваю мізэрную зарплату вы не прамянялі на больш хлебную. Людзі памятаюць, як вы, пакінуўшы дома дзяцей, беглі на рэпетыцыю, як нават у дзень атрымання сынам атэстата сталасці вы кудысьці "панесліся" з самадзейнымі артыстамі.

— Не веру я, што Дзіна Уладзіміраўна, атрымаўшы пенсіённае пасведчанне, уседзіць дома, — пачуў я аднойчы ад загадчыка аддзела культуры райвыканкома А.В.Грэкава.

Як у ваду глядзеў Анатоль Васільевіч. Душа і сэрца культработнікаў Стаўбцоўшчыны, ветэран, галоўны выдумшчык і сцэнарыст раёна стварыла новы фальклорны ансамбль "Гарэзы". А пачалося з таго, што Кухарава сабрала культработнікаў Шашкоўскага сельскага Савета ды прапанавала стварыць канцэртную брыгаду. І стала яе кіраўніком. Першыя рэпетыцыі паказалі, што новы калектыў можа "замахнуцца" на лаўры слынных спевакоў і музыкаў. Так яно і атрымалася. Праз тры гады гэтаму калектыву было прысвоена званне народнага. Асаблівых сакрэтаў у такім творчым узлёце не было, калі не лічыць, што "Гарэзамі" кіраваў вопытны работнік. На Стаўбцоўшчыне яна прайшла ўсе прыступкі культасветніка — пачынала мастацкім кіраўніком, затым была дырэктарам РДК, загадчыцай аўтаклуба, супрацоўніцай раённага арганізацыйна-метадычнага цэнтра.

Не злічыць, колькі дарог скалясілі с песнямі стаўбцоўскія артысты. "Гарэзы" неаднаразова выступалі ў Мінску. Дарэчы, сваё майстэрства яны дэманстравалі і перад масквічамі. З іх непаўторным мастацтвам знаёмы жыхары Дзяржынскага, Нясвіжскага і некаторых іншых раёнаў нашай вобласці. Зусім нядаўна самадзейных артыстаў вітала Уздзеншчына, якая ў той дзень адзначала 500-годдзе свайго гарадскога пасёлка. А на Стаўбцоўшчыне няма такой гаспадаркі, дзе б не выступалі "Гарэзы". Гэты калектыў з"яўляецца пераможцам раённага агляду-конкурсу па канцэртнаму абслугоўванню жывёлагадоўчых ферм, узнагароджаны пераходным памятным прызам Героя Сацыялістычнай Працы даяркі "Радзіма Якуба Коласа" З.Ярашэвіч. А сёлета на раённым фестывалі народных і ўзорных калектываў фальклорны ансамбль "Гарэзы" заваяваў прыз "Крыніца натхнення".

Песні ў гэтым калектыве жанчыны выконваюць самыя розныя. І тыя, што па радыё пачулі, і тыя, што самі сабралі ў мясцовых вёсках, якія іх бацькі і прадзеды спявалі.

Значна папоўніла рэпертуар сваімі песнямі салістка Марыя Іосіфаўна Анісавец. Шмат шчырых песень ведае Святлана Калкоўская, якая нядаўна прыйшла ў гэты калектыў. Віртуозамі-музыкантамі тут называюць Веру Міхайлаўну Акалот і Ірыну Мікалаеўну Кутас. І пра астатніх удзельнікаў можна шмат цікавага паведаміць. У гэтым я пераканаўся, калі слухаў іх на сёлетнім рэспубліканскім фестывалі "Сымон-музыка", які праходзіў на радзіме народнага песняра Якуба Коласа.

Адным словам, хораша гарэзнічаюць "Гарэзы".

Уладзімір КОБРЫН.

■ Невядомае аб вядомым

НАШ ВОРАГ — КІСЛАРОД?

Лячэбная баракамера — герметычна замкнутая сістэма. Накрыўка яе шчыльна зачыняецца, і ты — ізаляваны ад усіх. Цішыня. Ніякіх знешніх гукаў, галасоў людзей. Праз невялікае круглае акенца відаць, як намеснік галоўнага ўрача абласной клінічнай бальніцы М.І.Карпенка раз-пораз паглядае на прыборы ды аб чымсьці перагаворваецца з інжынерам Б.І.Якаўлевым.

Уключаецца падача кіслароду. Адчуванне такое, як пры пад"ёме самалёта, але хутка ўсё праходзіць. Неўзабаве паяўляецца лёгкасць ва ўсім целе, расслабленасць, вочы самі закрываюцца. Дрымоту час ад часу перапыняе пытанне Мікалая Іванавіча: як сябе адчуваеце?

Так пачалося маё знаёмства з баракамерай. Аб цудах, якія робіць яна, давялося чуць ад многіх. Пройдзеш у ёй курс лячэння (у сярэднім дзесяць сеансаў), і хваробы як рукой здымае, гаварылі яны. Ліквідуюцца ці рэзка змяншаюцца практычна ўсе формы гіпаксіі — кіслароднага галадання арганізма. Асабліва важна пазбавіць ад яе галаўны і спінны мозг, пры рэанімацыі. Невыпадкова комплексамі баракамер аснашчаны многія медыцынскія цэнтры свету. У абласной клініцы яны — дзецішча Карпенкі.

Баракамеры — тэхнічна складаныя і вельмі дарагія. Мікалай Іванавіч, будучы дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР, змог "выбіць" у саюзнага Міністэрства аховы здароўя сродкі для набыцця некалькіх баракамер. А потым у спецыялізаваных установах вучыўся, як правільна, без нанясення шкоды здароўю чалавека, іх эксплуатаваць. Адпаведную падрыхтоўку прайшлі некалькі медсясцёр, перш чым ім дазволілі займацца тэрапіяй кіслародам пад павышаным ціскам. Агульнае кіраўніцтва ажыццяўляе Карпенка. Першую палову дня, калі праводзяцца сеансы (у другой — прафілактыка апаратуры і абсталявання), Мікалай Іванавіч тут і знаходзіцца. Бо кожную хвіліну зможа спатрэбіцца кансультацыя, практычная парада. Сам жа працэс лячэння яшчэ і... бяспечны.

...І ТУГА СПАВІВАЮЦЬ ДЗІЦЯ

Некаторыя вучоныя выказваюць думку, што кісларод — вораг чалавека. Запала ў памяць фраза з артыкула загадчыка лабараторыі функцыянальнай дыягностыкі Інстытута эксперыментальнай біялогіі і медыцыны Сібірскага аддзялення АН СССР (зараз — Расійская АН) кандыдата навук К.П.Бутэйкі: "Ёсць палаты, дзе лечаць кіслародам пад ціскам. Абсурд! Цяпер зразумела, чаму многа доўгажыхароў у гарах, менш хварэюць стэнакардыяй, інфарктамі, астмай, гіпертаніяй. Для арганізма аптымальны ўзровень кіслароду — 10—14 працэнтаў. Гэта вышыня прыкладна 3—4 тысячы метраў".

Мы ж чым глыбей дыхаем, тым болей наносім сабе шкоду. Чаму бабуля туга спавівае дзіця? Тады яно спіць спакойна, павольна дыхае, паступова прывыкаючы да атмасфернага паветра, якое з"яўляецца для нас ядавітай сумессю. Клеткам галаўнога мозгу, сэрцу, ныркам неабходна ў сярэднім 7 працэнтаў вуглекіслаты і 2 — кіслароду. Але ж паветра, якім мы дыхаем, утрымлівае ў 230 разоў менш вуглекіслаты (у атмасферы яе 0,03 працэнта) і ў 10 разоў больш кіслароду (21 працэнт). Яно становіцца для нас шкоднае. І, як катэгарычна сцвярджае вучоны, крыніцай і асяроддзем жыцця з"яўляецца вуглекіслата, хаця і лічыцца, што яна — яд. Але чамусьці ёю насычаем піва і квас, фруктовыя сокі. Нават ваду газіруем. Інстынкт паказвае, што гэта карысна. Зніжэнне ўтрымання вуглекіслаты ў клетцы арганізма ніжэй сямі працэнтаў — гібель. А тут — лячэнне кіслародам!

ЧАЛАВЕК СТВОРАНЫ З... ВАДЫ

— Чалавеку ўласціва сумнявацца, — зазначае Мікалай Іванавіч. — Усё карысна ў меру. Выкарыстанне павышанага ціску кіслароду мае строга абмежаваныя граніцы ўздзеяння на жывы арганізм. Нават і тэрапеўтычная дазіроўка можа адмоўна ўздзейнічаць на цэнтральную нервовую сістэму, лёгкія і іншыя органы. І перш чым прызначыць лячэнне ў баракамеры, мы высвятляем індывідуальную адчувальнасць хворага да кіслароду, улічваючы яго ўзрост, магчымасці пераносіць эмацыянальныя і фізічныя нагрузкі і з улікам гэтага — узровень ціску ў баракамеры, хуткасць яго пад"ёму і зніжэння, час знаходжання ў ёй. Кісларод патрабуе дакладнай дазіроўкі, як і любыя лекавыя прэпараты. Падкрэслю яшчэ раз: дыяпазон тэрапеўтычнага ўздзеяння гіпербарычнага лячэння вельмі шырокі.

Спатрэбіліся стагоддзі, пакуль прыйшлі да такога вываду. Само сабой зразумелым лічылася, што паветра — неабходны элемент жыцця. Аднак толькі ў канцы XYIII стагоддзя ўдалося раскласці паветра на састаўныя часткі. Кісларод адкрылі ў Швецыі (1771 год) і ў Англіі (1774). Ён самы распаўсюджаны ў прыродзе элемент. У паветры яго — адна пятая частка, вадзе — восем дзевятых, зямлі — амаль палавіна, у целе чалавека — дзве трэці. Для нашых пачуццяў ён бясколерны, не мае паху. Але яго недахоп у атмасферы арганізм імгненна адчувае.

Усе з"явы жыцця (рост, рух, размнажэнне і г.д.) патрабуюць ад клеткі расходу энергіі. Яе і дае кісларод, акісляючы атамы вадароду харчовых прадуктаў. Галоўным чынам вуглеводаў і тлушчаў. У час дыхання гэтыя складаныя рэчывы спальваюцца, клеткі атрымліваюць энергію для выканання сваіх біялагічных функцый.

Прырода так стварыла чалавека, што ў яго праяўляецца заканамернае пастаянства ўнутранага асяроддзя. Калі ж туды паступае многа кіслароду, то яно можа парушыцца, што прывядзе да істотнага змянення функцый розных органаў.

І яшчэ. Аказваецца, наша цела на 70—80 працэнтаў складаецца з вадкасці і ў ім маюцца шматлікія поласці, запоўненыя газам. Для ліквідацыі ўскладненняў пры лячэнні баракамерай патрэбна дабіцца такога знешняга ціску, каб ён адпавядаў ціску газу ў поласцях арганізма. Найбольшую механічную нагрузку адчувае сістэма дыхання. Павышаная шчыльнасць газавай сумесі стварае дадатковае супраціўленне і павялічвае нагрузку на мышцы грудной клеткі. Лішак газу выклікае азотны наркоз. Ён праяўляецца ў закладванні вушэй, слых можа пагоршыцца праз некалькі секунд пасля пачатку кампрэсіі: у вушах узнікае шум і звон, магчымы разрыў барабаннай перапонкі. Вось чаму раз-пораз і гучыць пытанне: "Як вы сябе адчуваеце?"

ПАД ЦІСКАМ 50 ТОН

Нармальны атмасферны ціск для нас — 76 міліметраў ртутнага слупка. Ці, інакш кажучы, 1,033 кілаграма на адзін квадратны сантыметр. А калі чалавек знаходзіцца ў асяроддзі сціснутага паветра, на паверхню яго цела (гэта прыкладна 1,7—1,8 кв.м) уздзейнічае ціск сілай у дзесяткі тон. Так, пры адной атмасферы ён даходзіць да 36 тон, дзвюх — 54 (звычайна такі ён у баракамеры), да трох — 72 і г.д.

Вось гэты каласальны ціск доўгі час і бянтэжыў урачоў. У іх свядомасці ён атаясамліваўся з дзеяннем грузу аналагічнай вагі, пакладзенага на якую-небудзь частку паверхні цела. Аднак знаходзіліся смельчакі, якія не баяліся рызыкаваць. Як было, скажам, у 1662 годзе, калі ў Англіі для лячэння хворага з паталогіяй лёгкіх і стрававальнага тракту прымянілі драўляную камеру — паветра ў яе напампоўвалі мяхамі ад аргана.

Але гэта быў кароткатэрміновы эпізод у выкарыстанні павышанага ціску паветра для тэрапеўтычных мэт. Планамернае развіццё пачалося толькі з сярэдзіны XIX стагоддзя. Была ўстаноўлена істотная розніца паміж уплывам на арганізм высокага атмасфернага ціску (гідрастатычнага), які ўздзейнічае на чалавека раўнамерна з усіх бакоў, і аднабаковым ціскам грузу на цела, калі ўзнікае небяспека пашкоджання тканкі.

Баракамеры паяўляюцца ў Францыі, Швецыі, Германіі, затым у Англіі, Бельгіі, ЗША. У 1869 годзе ў Санкт-Пецярбургу ствараецца лячэбніца з дзвюх жалезных баракамер на чатыры чалавекі кожная і адна "каменная" — у ёй было два пакоі на дзесяць чалавек. За тры гады яе наведалі 462 хворыя. Эфект лячэння ў большасці выпадкаў быў станоўчы.

Цікавасць да гіпербарычнай медыцыны ўзрастала па меры тэхнічнага прагрэсу і прымянення спецыяльных сродкаў для работы пры павышаным ціску (кесоны, вадалазныя каўпакі, скафандры). І самую вялікую баракамеру пабудавалі ў 1927 годзе ў Клівлендзе. На яе шасці паверхах размяшчаліся 72 пакоі з ваннамі, тэлефонам, піяніна і г.д. Падавалася туды сціснутае паветра. Гэтая баракамера існавала да сярэдзіны 30-х гадоў. Якраз у гэты час пачалі прымяняць і кісларод у чыстым выглядзе. Узнікшая тады "школа пнеўматыкаў" хваравіты стан тлумачыла недахопам у арганізме чалавека кіслароду ці лішкам азоту. І не ўлічвала, што арганізм прыстасоўваецца толькі да атмасфернага ціску. Таму выкарыстанне сціснутага паветра ў шэрагу выпадкаў можа прывесці да цяжкіх ускладненняў.

Фактычна ж пачаткам лячэння ў баракамерах трэба лічыць 1956 год, калі галандскі хірург надрукаваў вынікі доследаў на жывёле, праведзеных у камеры з павышаным ціскам кіслароду. Яны аказаліся такімі шматабяцальнымі, што ўжо ў 1960 годзе ў Амстэрдаме будуюць вялікую бараапeрацыйную, у якой і зрабілі першую ў свеце аперацыю на сэрцы. У нас упершыню з клінічнымі мэтамі выкарысталі гэты метад лячэння ў 1958—1959 гадах. Цяпер ён прымяняецца не толькі ў абласной клініцы, а і ў іншых лячэбных установах рэспублікі. А ў яго эфекце пераканаўся на ўласным вопыце. Так што не адмаўляйцеся ад баракамеры, калі прапануюць вам паправіць у ёй сваё здароўе.

Пётр СІДАРОВІЧ.

■ Погляд на праблему

СУЧАСНАЕ І БУДУЧАЕ САЛОДКАГА КАРАНЯ

Выкананне рэспубліканскай праграмы "Цукар" патрабуе вырашэння шэрагу актуальных праблем, звязаных з паляпшэннем насенняводства цукровых буракоў, іх вырошчвання і перапрацоўкі

Цукровыя буракі — адзіная крыніца сыравіны для вытворчасці цукру ў нашай рэспубліцы. Іх пасяўныя плошчы (50—55 тысяч гектараў), аб"ёмы закупак каранёў (1.300—1.500 тысяч тон) і выпрацоўка цукру сёння вызначаюцца магутнасцю перапрацоўчых заводаў. А яна, гэтая магутнасць, вельмі недастатковая. Толькі хутчэйшае завяршэнне рэканструкцыі ўсіх чатырох прадпрыемстваў рэспублікі і будаўніцтва ў найбольш асвоенай сыравіннай зоне (Гродзенская вобласць) пятага дазволіць істотна павялічыць вытворчасць цукру. Стварэнне ж кампактных сыравінных зон вакол цукровых заводаў, паглыбленне спецыялізацыі буракаводчых гаспадарак садзейнічала б зніжэнню сабекошту каранёў, а значыць, і цукру.

І ГЭТА НЕ ЎСЁ. Справы ўскладняюцца з-за адсутнасці парытэтных узаемаадносін паміж буракаводамі і перапрацоўшчыкамі. Пошук аптымальных рашэнняў пакуль не прывёў да поспеху. Цяпер жа, ва ўмовах рынкавых адносін, гэты вузел яшчэ больш зацягнуўся. Пры вострым недахопе перапрацоўчых магутнасцей на заводах існуе спакуса аднабаковага дыктату. У выніку адбываецца скарачэнне пасяўных плошчаў і вытворчасці буракоў у традыцыйных раёнах буракасеяння. Ужо сёлета, напрыклад, пасеяна на 3.000 гектараў менш, чым у папярэднім годзе. Таму трэба на заканадаўчай аснове вырашаць пытанні эканамічных узаемаадносін вытворцаў буракоў і перапрацоўчых прадпрыемстваў — ажыццяўляць акцыяніраванне, стварэнне асацыяцый і г.д.

Што датычыць Беларускай занальнай доследнай станцыі па цукровых бураках, то для інтэнсіфікацыі галіны яна стварыла і раяніравала мясцовыя сарты аднанасенных цукровых буракоў "ганусаўскі аднанасенны-55" і "беларускі аднанасенны-69" (іх аднапарасткавасць — 95 працэнтаў і вышэй). Яны маюць патэнцыяльную біялагічную ўраджайнасць 500—550 цэнтнераў каранёў з гектара і ўтрымліваюць 17,5—18,5 працэнта цукру. Арганізавана вытворчасць насення высокай усходжасці ў спрыяльных кліматычных зонах (Кыргызстан, Украіна). Дзяржаўная камісія па сортавыпрабаванню сельскагаспадарчых культур ацаніла і прапанавала гаспадаркам высокапрадуктыўныя сарты замежнай селекцыі "каведуха" і "гала" фірмы "КВС" (ФРГ), "матадор" і "крышталь" фірмы "Марыба" (Данія). Насенне гэтых і іншых заходніх фірм паступае ў рэспубліку на камерцыйнай аснове.

ВОПЫТ заходнееўрапейскіх краін і наш уласны сведчыць аб тым, што асноўным патрабаваннем у тэхналогіі вырошчвання цукровых буракоў з"яўляецца сяўба дражыраваным насеннем на канчатковую гушчыню (адлегласць у радку паміж калівамі — 16—18 сантыметраў).

Генеральны напрамак селекцыйнай работы — стварэнне гетэрозісных гібрыдаў на стэрыльнай аснове. Аднак у сучасны момант і ў бліжэйшыя гады вытворчасць будзе выкарыстоўваць у асноўным айчынныя дыплоідныя сарты. Але варта прызнаць, што на папуляцыйнай аснове ўсё цяжэй ствараць новыя сарты. Таму ў выніку рэалізацыі эфекту гетэрозісу (генетычных асаблівасцей розных сартоў) на змену ім прыйдуць ды- і трыплоідныя гібрыды.

Лепшыя пробныя трыплоідныя гібрыды, якія атрыманы на станцыі, дазваляюць павялічыць ураджай каранёў на 25—41 працэнт і збор цукру — на 25—46 працэнтаў, у той час як лепшыя дыплоідныя перавышаюць стандарт збору цукру толькі на 9—12 працэнтаў.

Вывядзенне сартоў і гібрыдаў буракоў — толькі першы этап работы. Таму для паспяховага іх укаранення ў вытворчасць вельмі важная правільная арганізацыя насенняводства. Вырошчванне цукровых буракоў на насенне ва ўмовах рэспублікі паказала, што атрымаць насенны матэрыял высокай пасяўной вартасці для вырошчвання гэтай культуры па прагрэсіўнай тэхналогіі не ўяўляецца магчымым. Аналіз якасці нарыхтоўваемага ў Беларусі насення за 1981—1985 гады сведчыць, што толькі крыху больш як 14 працэнтаў яго адпавядае патрабаванням першага класа (усходжасць больш як 80 працэнтаў). Да таго ж вырашчанае ў мясцовых умовах насенне губляе сваю ўсходжасць пры захоўванні, што не дазваляе ствараць яго пераходныя фонды.

ТАКОЕ становішча з насеннем сартоў-папуляцый. А ў перспектыве будзе створана толькі аднанасеннае, на стэрыльнай аснове, насенняводства, якое наогул немагчымае ва ўмовах рэспублікі. Насенняводства гэтых гібрыдаў у два-тры разы больш складанае. Яны могуць узнаўляцца толькі ў спрыяльных паўднёвых раёнах. Таму прапанову некаторых кіраўнікоў Міністэрства сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання аднавіць фабрычнае насенняводства цукровых буракоў у рэспубліцы лічым неабгрунтаванай.

Насенне, вырашчанае на поўдні, рыхтуе да сяўбы Гарадзейскі насенны завод. Аднак, калі передавыя насенныя заводы павышаюць усходжасць насення пры яго дапрацоўцы на 15—20 працэнтаў, то Гарадзейскі, пры існуючай тэхналогіі, — толькі на 1—2 працэнты. Сёлета тут не рэалізавана 180 тон насення. Буракасейныя гаспадаркі рэспублікі пачалі адмаўляцца ад яго. Яны лічаць, што лепш за валюту набыць дражыраванае насенне буракоў заходніх фірм. Таму пад сартамі замежных фірм сёлета занята каля 20 тысяч гектараў.

Павышэнне якасці насення мясцовых сартоў да ўзроўню замежных, забеспячэнне яго канкурэнтаздольнасці магчыма толькі пасля рэканструкцыі завода. Паколькі замежныя насенняводчыя фірмы зацікаўлены ў рэалізацыі ўласнага насення, наша станцыя прапануе весці рэканструкцыю рэспубліканскімі сіламі (цукровыя заводы, канцэрн "Белхарчпром", буракасейныя гаспадаркі). Закупляючы пры гэтым імпартнае абсталяванне, а не насенне.

Яшчэ раней навукова-вытворчае аб"яднанне "Цукровыя буракі" і Галоўнае ўпраўленне інтэнсіфікацыі раслінаводства і прадуктаў яго перапрацоўкі Мінсельгасхарча прыйшлі да вываду, што Гарадзейскі насенны завод трэба вывесці са складу саўгаса "Буракаводчы" і зрабіць яго самастойным прадпрыемствам. Навукова-метадычнае кіраўніцтва падрыхтоўкай насення павінна ажыццяўляць Беларуская занальная доследная станцыя па цукровых бураках. Такі крок дыктаваўся недастатковай зацікаўленасцю саўгаса ў паляпшэнні насенняводства цукровых буракоў, неабходнасцю больш эфектыўнага выкарыстання выдзеленых для рэканструкцыі завода валютных рэсурсаў. Бо ён з"яўляецца фактычна падсобным прадпрыемствам саўгаса.

ВЯЛІКІ ўрон народнай гаспадарцы рэспублікі прычыняе адсутнасць матэрыяльнага заахвочвання селекцыянераў за стварэнне новага сорту. Хіба можа мастак "за зарплату" стварыць цудоўную карціну, а пісьменнік — напісаць выдатную кнігу? Вядома ж, не. Стварэнне ж новага сорту — таксама творчасць. На жаль, селекцыянеры працуюць за голую зарплату.

Несправядлівая таксама наступная сітуацыя. Станцыя стварае новыя сарты і гібрыды, імкнецца хутчэй запусціць іх у вытворчасць. І нічога ад гэтага не мае. Выгаду ад новага сорту атрымліваюць усе тыя, хто ім карыстаецца. Станцыя застаецца на жабрацкім фінансаванні. Ніякім заканадаўчым актам у рэспубліцы не прадугледжана права стваральнікаў новага сорту мець ад гэтага матэрыяльную карысць.

Неабходна актывізаваць у рэспубліцы праектна-канструктарскія работы па стварэнню пнеўматычнай сеялкі дакладнага высеву. Патрэбны машыны для прыгатавання рабочых раствораў і ўнясення гербіцыдаў. Варта паскорыць стварэнне паўнавяснога пагрузчыка буракоў з буртоў і часовых кагатаў узамен СПС-4,2А.

З мэтай шырокага асваення тэхналогіі вырошчвання цукровых буракоў без прымянення ручной працы варта было б прадугледзець своечасовую закупку за мяжой прэпаратаў для апрацоўкі насення (аналагаў фурадану) і эфектыўных гербіцыдаў для ўнясення ў глебу восенню і вясной, а таксама ў фазе вілачкі раслін (голтыкс, бетанал, прагрэс, тарга, лантрэл і інш.).

Неабходна мець таксама гарантыі працяглай дзейнасці доследнай станцыі як дзяржаўнага прадпрыемства і захавання асноўных напрамкаў даследаванняў у галіне буракаводства. Трэба прыцягнуць здольныя кадры селекцыянераў, генетыкаў, біятэхнолагаў, спецыялістаў па мінеральнаму сілкаванню і ахове раслін, агратэхніцы цукровых буракоў, механізацыі іх вырошчвання. Варта прадугледзець навуковыя камандзіроўкі і стажыроўку супрацоўнікаў станцыі за межамі рэспублікі. З мэтай комплекснага вырашэння пытанняў, асваення навукова абгрунтаванай тэхналогіі вырошчвання цукровых буракоў і павышэння іх выходнай якасці трэба палепшыць дзейнасць НВА "Цукровыя буракі", стварыць пры кожным цукровым заводзе штат аграномаў-тэхнолагаў, замацаваных за пэўнай групай гаспадарак, якія павінны працаваць па адзінай праграме з Беларускай занальнай доследнай станцыяй. Замежныя фірмы, сумесныя і малыя прадпрыемствы, асобныя вучоныя і прыватныя асобы, якія працуюць (жадаюць працаваць) у галіне буракаводства, павінны прадстаўляць станцыі на экспертызу статут і дагаворы, мець узгодненую з намі праграму. Перыядычна іх дзейнасць павінна аналізавацца і заслухоўвацца на сумесных нарадах. Калі зможам працаваць у зададзеным рэжыме, беларускае буракаводства чакае добрая перспектыва.

Іосіф ТАТУР, дырэктар Беларускай занальнай доследнай станцыі па цукровых бураках.

■ Набалела!

НІБЫ ЯГНЯТЫ ПЕРАД ВОЎКАМ

Менавіта ў такой сітуацыі апынуліся нашы дзеці. Рынак-рабаўнік на вачах усяго грамадства робіць іх жабракамі. Замест нядаўняга, прывычнага: "Усё лепшае — дзецям" часцей гучыць трывожна-жахлівае: "Не дзярыце па жывому!"

У абласным аддзяленні Беларускага дзіцячага фонду стала традыцыяй штогод да Міжнароднага дня абароны дзяцей вызначаць трох лаўрэатаў прэміі "Сябар дзяцей". Дарэчы, імі могуць быць людзі самых розных прафесій, званняў, рангаў, узростаў, нацыянальнасцей — настаўнік і доктар, пісьменнік і рабочы, кампазітар і работнік прылаўка, дырэктар прадпрыемства і акадэмік. Галоўнае — сапраўдная любоў да падрастаючага пакалення, падмацаваная канкрэтнымі справамі.

Сёлета, як ужо адзначала "Мінская праўда", такія прэміі прысуджаны старшыні калгаса "Новае жыццё" Салігорскага раёна С.М.Прохарчыку, настаўніцы-пенсіянерцы з г.Маладзечна С.Н.Пашкевіч і ўрачу-педыятру Мядзельскай цэнтральнай раённай бальніцы В.С.Гурыновіч. Наш карэспандэнт сустрэўся з адным з лаўрэатаў — Верай Сямёнаўнай Гурыновіч і задаў ёй некалькі пытанняў.

— Не сакрэт, што кожная жанчына нясе двайную нагрузку — праца плюс сям"я, дамашняя гаспадарка. Хацелася б пачуць, як вы ўмудраецеся спалучаць абавязкі гаспадыні кватэры, жонкі, маці з такой неспакойнай пасадай, як дзіцячы ўрач?

— Сям"я для мяне заўсёды была надзейным тылам. І што самае дзіўнае, — не патрабавала многа часу. Так склалася, што на першым месцы ў мяне праца ў бальніцы, бо я ў адказе за лёс кожнага дзіцяці Мядзельшчыны. Муж Аляксандр Іванавіч, педагог па адукацыі, і сын заўсёды бачылі, сэрцам адчувалі, што на рабоце выкладваюся з поўнаю аддачаю сіл, таму ва ўсім стараліся мне дапамагаць. Прыемна адзначыць, што сын выбраў маю прафесію — урача. Відаць, мая неўтаймоўнасць, акрыленасць і захопленасць передаліся і яму. Для мяне, як маці, — гэта вялікае шчасце.

— Вера Сямёнаўна, расказваюць, што ў вас ёсць дэвіз, якім вы кіруецеся штодзённа.

— У кожнага чалавека ён павінен быць. Я асабіста кіруюся прынцыпам: "Паважай перш за ўсё сябе". Што я ўкладваю ў гэтыя словы? Калі чалавек паважае сябе, ён не зможа працаваць абы-як, не зможа пакрыўдзіць іншых, увязацца ў дрэнную кампанію, адмовіцца ад уласнага дзіцяці.

— А хіба і на Мядзельшчыне ёсць такія выпадкі?

— Колькі хочаце. Вельмі распусна пачала сябе паводзіць моладзь. Раней пальцам паказвалі на хлопца ці дзяўчыну, якія пасля заканчэння школы, вучылішча, тэхнікума ці вышэйшай навучальнай установы не спяшаліся ўладкоўвацца на працу. Сёння яны нават бравіруюць тым, што "вольныя птушкі". Такая свабода падштурхоўвае іх да розных антыграмадскіх учынкаў. Самае страшнае цяпер, бадай, тое, што маладыя людзі не даражаць каханнем. Дзяўчына ў чужы ложак кладзецца з першага дня знаёмства ці залазіць на гарышча з хлопцам, якога яшчэ нават па імені не ведае. А ў выніку нараджаюцца дзеці, ад якіх маладыя маці адмаўляюцца, нават не патрымаўшы іх на руках, не заглянуўшы ім у вочкі.

Мой працоўны шлях — амаль чатыры дзесяцігоддзі. Пачынала з курсаў ясельных медыцынскіх сясцёр, потым была вучоба ў Свярдлоўскім медыцынскім інстытуце. Астатняе — урач. І неяк не прыгадаю, каб дзяўчаты раджалі ў 13, 14 ці 15 гадоў. А цяпер нярэдка даводзіцца прымаць роды ў такіх "скараспелак". Вытлумачваю гэта самай звычайнай разбэшчанасцю, адсутнасцю высокай духоўнасці, прагай да сексуальнай асалоды і г.д.

— Тут, напэўна, і сям"я недапрацоўвае?

— Ніхто не зможа выдаць рэцэпт шчаслівага кахання, але сям"я, як ніхто іншы, у першую чаргу павінна даць дзецям разумную параду, засцерагчы іх ад выпадковых сустрэч. Адным словам, увесці іх у святыню кахання. А на самай справе што атрымліваецца? Хуткарослыя сыночкі і дачушкі з такімі пытаннямі не звяртаюцца да бацькоў. Яны ўсяму гэтаму вучацца з тэле- і кінаэкранаў. Ды і далёка не кожная сям"я дарасла да таго, каб даць сваім дзецям правільны кірунак, бо многія з такіх сем"яў распаліся ці маці наогул не ведаюць, ад каго ў іх дзеці.

— Страшныя рэчы вы пачынаеце расказваць.

— Ад праўды нідзе нам не схавацца. Ды і хавацца не трэба, калі побач з намі жывуць такія маці-"зязюлі". Вось і нядаўна я наведала вёску Шыкавічы, дзе жыве жанчына, у якой чацвёра дзяцей. І ўсе яны ад розных мужыкоў. Вырастуць і ніколі не даведаюцца, якога ж колеру вочы ў іх бацькі, што ўмелі выштукоўваць яго рукі, нарэшце, які характар, хіба толькі штосьці спадчыннае можа перадацца. Жанчыне гэтай яшчэ няма і 30 гадоў. А ў другой вёсцы па абавязку службы мне даводзіцца наведваць маці, якая нарадзіла 7 дзяцей. Заўважце, не кажу, што выхоўвае, бо трое з іх перададзены ўжо ў дзіцячыя дамы, такі ж лёс чакае і астатніх.

— Вера Сямёнаўна, вы прывялі прыклады з жыцця жанчын, якія, вобразна кажучы, ужо дайшлі да ручкі. А як сёння жывецца звычайнай, скажам, нават узорнай сям"і?

— Не ўкладваецца ў свядомасці тое, што адбываецца з нашай краінай, з нашым народам. Асабліва невыносна цяпер жанчынам, цяжка ад нестабільнасці, ад няўпэўненасці за будучае сваіх дзяцей. У што апрануць школьніка, калі звычайная кашуля каштуе 6—9 тысяч рублёў, штаны хлапчуковыя — 6—7 тысяч. Каб набыць школьны ранец, трэба выкласці 22—25 тысяч рублёў. Прабачце, што называю шмат лічбаў. Кожная з іх сведчыць аб тым, што нешта не тое робім у дачыненні да нашай будучыні. Босым у школу не адправіш, а каб абуць дзіця ў прасценькія сандалеты ці чаравікі, трэба адлічыць ад сваёй зарплаты 25 тысяч рублёў. А гэта значна больш, чым чалавек у вёсцы атрымлівае за цэлы месяц. А калі ў бацькоў не адно дзіця? Хто падкажа, як выжыць такой сям"і, як не звар"яцець ад пастаяннай нястачы? На "касмічную" вышыню ўзляцеў і кошт школьных прылад. Хутка веласіпед, мяч футбольны, дзіцячы гумавы мячык і многае іншае мы зможам убачыць толькі ў музеях, бо сённяшні сумленны чалавек купіць іх не ў стане, ніякі кашалёк не вытрымае: веласіпед цяпер каштуе больш ста тысяч, футбольны мяч — 30—35 тысяч, мячык дзіцячы гумавы — 2,5 тысячы. І як тут не згадаць мудрыя словы Антона Макаранкі: "Нашы дзеці — гэта наша старасць, правільнае выхаванне — гэта наша шчаслівая старасць, дрэннае выхаванне — гэта наша будучае гора, гэта нашы слёзы, гэта наша віна перад іншымі людзьмі, перад усёй краінай". Няўжо ніхто не панясе адказнасці за тое, што дазволіў рынку-рабаўніку здзекавацца з дзяцей, з тых, хто прыме ў нас эстафету.

Не лягчэй цяпер працуецца і медыкам. Калі б мне, скажам, дзесяць гадоў таму назад сказалі, што медыцынскія аперацыі будуць адкладвацца з-за адсутнасці лякарстваў, я пакруціла б пальцам ля скроні. А цяпер адкладваем. А што чакае медыцынскія ўстановы заўтра — адзін Бог ведае. Мы дажыліся да таго, што хворы, які атрымаў накіраванне ў бальніцу, павінен прыходзіць туды са сваёй пасцельнай бялізнай. Бальніца не мае сродкаў, каб набыць самыя простыя лекі. У мяне ствараецца ўражанне, што сённяшнія злачынныя адносіны да медыцыны кімсьці запланаваны. Трэба спахапіцца, працверазець (у самым добрым сэнсе гэтага слова) — і тады ўбачым, як мы завінаваціліся нашым дзецям, як запусцілі іх выхаванне, развіццё, адукацыю, як мала рабілі для ўмацавання іх здароўя, узбагачэння маральнымі каштоўнасцямі. Спадзяюся, што ў кіраўнікоў рэспублікі такое прасвятленне настане, бо далей так жыць нельга, трэба актыўна дзейнічаць, змагацца за дзяцей. Яны пакуль маленькія, а клопаты пра іх вялікія. Так і павінна быць, калі па-дзяржаўнаму глядзець у заўтра, калі, паўтаруся, сур"ёзна думаць аб новай змене.

Свой найгалоўнейшы абавязак я бачу ў тым, каб абараніць дзяцей ад чыноўнікаў, якія ад вострых праблем прыкрываюцца лозунгамі ды ўстарэлымі інструкцыямі, абараніць ад сіроцтва пры жывых бацьках, ад інваліднасці і ранняй смерці. Кажуць, калі адно дзіця ў бядзе — бяда ўсяму грамадству. Давайце задумаемся над глыбокім сэнсам гэтых слоў. І тады многае зразумеем, па-новаму глянем на свет.

Уладзімір КОБРЫН.
Фота Анатоля БАСАВА.

■ Бабулі, дзядулі

ЧАЛАВЕК І БУЛАНКА

У шэсць гадзін раніцы пад вокнамі пансіяната пачуўся знаёмы з дзяцінства звон касы пад мянташкай. А затым і пасвіст яе па роснай траве. "Няйнакш Іван Андрэевіч завіхаецца", — падумаў я і выглянуў у акно. Так, гэта быў ён: з белай капой валасоў, у паношаным салдацкім мундзіры, стаптаных чаравіках. Сутулаваты. Пытаюся праз адчыненае акно: "Андрэевіч, не спіцца?". А ён у адказ: "Я, браце, з пяці гадзін раніцы на нагах — сялянская звычка. Паспеў памідоры паліць, бульбачку падакучыць у дачніка. А зараз у касу ўпрогся. Выходзь, падсабляй!"

Пазней, апоўдні, я бачыў яго ў падсобнай гаспадарцы пансіяната. Там Іван Андрэевіч Бабкоў завіхаўся ля свінарніка. Потым перапінаў на іншае месца буланую кабылу, пляскаў жывёліну пяшчотна па шыі і нешта гаварыў ёй. Адным словам, як я заўважыў, гэты чалавек, які разменяў восьмы дзесятак, з раніцы да вечара быў пры справе. А калі пасля вячэры адпачываючыя пансіяната збіраліся на танцы і культмасавік Міша расцягваў мяхі баяна, Іван Андрэевіч таксама танцаваў. У касцюме, белай, пад гальштукам, кашулі. У добрых чаравіках. Не прапускаў, бадай, ніводнага танца.

Вырашыў пазнаёміцца з Андрэевічам бліжэй. Чалавек ён гаваркі, ахвотна ўступіў у размову:

— Сем месяцаў ужо жыву ў інтэрнаце для састарэлых і інвалідаў. На лёс не скарджуся. Умовы добрыя. І харчаванне што трэба, і ў пакоях чыста, свежая бялізна. Аб такой у маладосці я нават марыць не мог, жывучы ў вёсцы на Палессі. Але ж чалавек — не жывёліна, для якой самае галоўнае — пад"есці. Гляньце на мае рукі. Я змалку на зямлі ўкалваў. Памятаю і голыя працадні, і сто грамаў збожжа на іх у канцы года. Меў у вёсцы свой дом, гаспадарку, падзарабляў промысламі. Вайну прайшоў — хапіла ліха па самую завязку. Нашых, 1920 года, на франтах выбілі працэнтаў на дзевяноста пяць — чуў пра гэта ад дасведчаных людзей. А мяне толькі параніла. Вярнуўся з вайны, ажаніўся, пяцёра дзетак з жонкай прыдбалі. Траім дапамаглі ўладкавацца ў жыцці. І тут бяда здарылася: памёрла жонка, пакінуўшы дваіх малодшых дзетак. Для мужчыны майго ўзросту такая страта — цяжкі пералом у жыцці. Ад сумоты і адзіноты пацягнула мяне да перамены месца жыхарства. Прадаў дом і купіў новы, на Віцебшчыне. Лазню пабудаваў, два хлявы, каб усё было сваё. Пазней там зяць з дачкой пасяліліся. І адчуў я сябе лішнім. Быццам і не крыўдзілі /я яшчэ ў стане сябе абараніць/. Але ўсімі пячонкамі-селязёнкамі адчуваў — лішні. Зноў пацягнулі мяне далі далёкія.

У Пухавіцкім раёне дапамог у калгасе сыну купіць дом. Палавіну сумы праўленне ўнесла, другую — я. Адкуль грошы ўзяліся? Я, браток, за зіму тон трыццаць лазы надраў, за лета тысяч сорак венікаў звязаў. Вось і грошы. Разлічыўся. Сталі жыць разам. Ды нядоўга жылі. Неўзлюбіла нявестка. Мулка стала мне спаць на сваёй пасцельцы, не раз ноччу ўспамінаў жонку-нябожчыцу. Шкадавала яна мяне пры жыцці, хоць і характар у мяне не падарунак, крутаваты.

Адчуў сябе зноў адзінокім, пакрыўджаным.

І вось апошні мой паўстанак — інтэрнат. Па старой завядзёнцы ні дня не магу пражыць без справы, рукі засвярбелі па рабоце. Падзяліўся думкамі са старажыламі інтэрната. А тыя мяне дакараюць: нашто табе ўсё гэта? Мы і так адчуваем сябе нядрэнна. Маўляў, сваё адрабілі, няхай цяпер нас абслугоўваюць. Злосць мяне ўзяла, хацеў сказаць, што думаю, ды стрымаўся — мне тут жыць і надалей. Пайшоў да дырэктара і выпаліў: "Буду рабіць усё што скажаце". Ён ахвотна згадзіўся. Даў мне паўстаўкі дворніка. Гэта ў той час было 50 тысяч рублёў. Так і кручуся, нібы вавёрка ў коле.

Мяне тут, у вёсцы Мікалаеўшчына Стаўбцоўскага раёна, ужо ведаюць. Трэба каму вепрука закалоць — клічуць Андрэевіча. Разбяру як след. Заплацяць і чаркай, і скваркай. Дачнік паблізу ад інтэрната катэдж узвёў, вайсковец на пенсіі. Агарод засеяў. Дапамагаю яму палоць градкі, паліваць. Люблю корпацца ў зямлі, адчуваю сябе "ў сваёй талерцы". Пры такой працы мне не страшныя нават солі ў суставах. Было такое са мною гадоў пятнаццаць назад. Дык я купіў веласіпед і кожны дзень па трыццаць кіламетраў "накручваў". Не толькі па рабоце — для ўцехі душы і цела. Перасталі трашчаць мае суставы! Цяпер нават забыў пра гэтыя солі.

— А ці ёсць сярод жыхароў інтэрната вашы паслядоўнікі ў рабоце?

— Адзін ці два, не болей. Астатнія недалюбліваюць мяне за тое, што ўсюды, маўляў, нос суну. Але я не звяртаю на іх увагі.

Аднойчы позна вечарам я стаў сведкам незвычайных "перамоў" Івана Андрэевіча з буланай кабылай, што пасвілася паблізу ад пансіяната. Ён паклікаў яе. І ў той жа момант пачуўся ў адказ радасны водгук буланкі. Іван Андрэевіч пайшоў насустрач жывёліне, кабыла — таксама, хоць і стрымлівала яе вяроўка.

Сустрэўшыся, чалавек абняў буланку за шыю і загаварыў з ёю на даўнім сялянскім лексіконе, які, напэўна, зразумелы кожнаму рабочаму каню.

Міхась ТЫЧЫНА.
Вёска Мікалаеўшчына Стаўбцоўскага раёна.

■ Працягваем тэму

ВЕШАНКІ ЗАМЕСТ СНАРАДАЎ

знаходзяцца на складах былога ваеннага гарадка

Год назад мы змясцілі артыкул «Канверсія паўрэцкі». У ім гаварылася аб вельмі непрывабным выглядзе ваеннага гарадка, які пакідалі расфарміраваныя часці. Частку маёмасці асобныя афіцэры, прапаршчыкі раскралі, другую — хтосьці па-варварску пабіў, паламаў. Па ваенным гарадку нібы вораг прайшоў...

Я бачыў, як балюча ўспрымаў гэты пагром дырэктар Урэцкага спіртзавода Я.М.Анісімаў. Бо менавіта іх калектыву пераходзіла ўсё, што заставалася пасля ваенных. Глядзеў Яўген Мікалаевіч на сляды вандалізму, перажываў, але не ўпадаў у адчай.

— Вось на гэтых боксах зробім дах, павесім дзверы — прыстасуем пад склады, — прыкідваў ён. — Тут абсталюем цэх па перапрацоўцы яблыкаў. А там паспрабуем зманціраваць лінію па разліву гарэлкі.

Ці не засталіся планы кіраўніка пустымі словамі? Для рамонту, рэканструкцыі дзесяткаў вялікіх і малых аб"ектаў, якія дасталіся ў спадчыну спіртзаводу, год — тэрмін, вядома, невялікі. Нядаўна я зноў пабываў ва Урэччы, што ў Любанскім раёне. І пераканаўся: канверсія ў былым ваенным гарадку ўжо цяпер дае адчувальныя вынікі.

Праклалі каля двух кіламетраў чыгункі. Сапраўднай вытворчасці без пад"язных пуцей ніяк нельга. Перакрылі каля чатырох тысяч квадратных метраў даху. У гарадку даўно выветрыўся парахавы дым, цяпер там моцна пахне хвояй.

— Купіць паламаныя ці украдзеныя вокны, дзверы нам проста не па кішэні, — гаворыць Яўген Мікалаевіч. — Вось мы і абсталявалі ў былым ваенным гарадку цэх па перапрацоўцы драўніны. Потым, думаю, наша прадукцыя пойдзе і на продаж. Бо ў сталярнай майстэрні працуюць вопытныя спецыялісты.

Я бачыў сталы, змайстраваныя ў былым ваенным гарадку — прывабныя, надзейныя. Ды і іншую мірную прадукцыю, якую давялося нават пакаштаваць. Гэта — грыбы вешанкі. У капітальна адрамантаваных памяшканнях стварылі патрэбны мікраклімат і пад кіраўніцтвам мікрабіёлага Аксаны Камінскай за мінулыя тры месяцы атрымалі каля пяці тон далікатэснай прадукцыі. Грыбы прадаюцца ў свежым выглядзе, сушацца. Добра дапаўняюць стол і агуркі, памідоры з мясцовай цяпліцы, якія вырошчвае былы ваенны повар прапаршчык Уладзімір Чаратун. А хутка ў адрас фірмы «Крышталь» пойдзе і сок — ужо зманціравана лінія па перапрацоўцы яблыкаў, дастаўлены ёмістасці для захоўвання гатовай прадукцыі.

Аднаўляецца раскурочаная кацельня, адсюль гарачая вада пойдзе не толькі на аб"екты былога ваеннага гарадка, а і ў цэхі завода. Дзейнічае механічная майстэрня з такарным, фрэзерным станкамі. Непадалёку будуць абсталяваны палі фільтрацыі для ачысткі прамысловых сцёкаў...

— Усё ж многіх цікавіць, ці будзе ў продажы гарэлка ўрэцкага разліву, — пытаюся ў Я.М.Анісімава.

— Ад такіх планаў мы не адмаўляемся, — адказвае Яўген Мікалаевіч. — Сапраўды, які сэнс вырабляць спірт-рэктыфікат, адгружаць яго ў Мінск, адтуль прывозіць гарэлку? Лінію па яе разліву мы пастараемся зманціраваць, памяшканні ёсць. Толькі не хапае сродкаў, каб адразу ажыццявіць усё задуманае.

— Галоўны будынак гарадка — салдацкую казарму як скарыстаць думаеце?

— Лёс яе пакуль што не вырашаны. Меркавалі разліваць там мінеральную ваду — ёсць яна ў нашых мясцінах. І пластмасавыя бутэлькі пад ваду ў былой казарме выпускаць меркавалі. Ды папярэдняя здзелка з адной паўднёвай краінай сарвалася. Ёсць іншыя праекты...

Карацей, кіраўніцтва спіртзавода асвойвае былы ваенны гарадок грунтоўна, усебакова. Ад аб"ектаў, якія не так даўно прыносілі дзяржаве адны страты, сёння грамадства атрымлівае пэўную выгаду. Ёсць карысць і для спіртзавода: прадпрыемству дасталіся дармавыя будынкі. Задаволены маёр запасу Антон Падліпскі, прапаршчыкі Уладзімір Мароз, Юозас Кукульскіс і многія іншыя былыя ваенныя — яны пасля звальнення з арміі знайшлі для сябе працу там жа, дзе і служылі.

Але працэс урэцкай канверсіі нельга маляваць толькі ружовымі фарбамі. Вельмі ўжо нялёгка даецца ён. Прычына не новая — востры недахоп сродкаў. Тая ж чыгунка «з'ела" значную частку гадавога прыбытку спіртзавода. Штомесяц трэба плаціць 14-ці вартаўнікам, інакш могуць расцягнуць і тое, што набылі. А работы — непачаты край...

Вядома, перспектывы былога ваеннага гарадка, асабліва пад эгідай такога прадпрыемства, як спіртзавод, вабяць многіх бізнесменаў. Ёсць цікавая прапанова і з-за мяжы. Я.М.Анісімаў пакуль што ўсур"ёз іх не ўспрымае. Яму непрыемна ад адной думкі, што хтосьці зможа нядрэнна нажыцца на тым, што стваралася рукамі ўсяго нашага народа.

— Таму вельмі хацелася б, каб у рамонце, рэканструкцыі гарадка нам дапамаглі сродкамі з бюджэту, — гаворыць Яўген Мікалаевіч. — Вядома, з пераабсталяваннем гарадка мы справімся і ўласнымі сіламі. Толькі гэта можа заняць даволі многа часу. На працягу якога частка аб"ектаў не будзе даваць аддачы людзям.

Заводу трэба абавязкова дапамагчы. Дзеля карысці для ўсіх нас. А ў тым, што ўрэчаўцы і самі справяцца з адказнымі задачамі, я ніколькі не сумняваюся. Бо яны — дзелавыя людзі, сапраўдныя майстры. У чым я добра пераканаўся.

Уладзімір ПОЛІН.

Уходили в поход партизаны

Стрелковый полк, в рядах которого сражался в первые дни войны Василий Феоктистов, попал в окружение. Оставшиеся в живых бойцы небольшими группами прорывались к своим. С одной из таких групп выходил из огненного кольца Василий Степанович. Шли ночью, избегая больших дорог, по которым двигались фашистские войска. Нередко приходилось вступать в неравные поединки с врагом.

В результате ожесточенного боя 9 августа 1941 года из 42 бойцов осталось девять тяжелораненых, находившихся в бессознательном состоянии. Фашисты схватили их. Суровый режим, тяжелая работа, полуголодная жизнь, чудовищные издевательства, каждодневные расстрелы... Это был фашистский лагерь для военнопленных.

Здесь Феоктистов встретил бывшего однополчанина Василия Карташова. Они подобрали еще двоих надежных товарищей и стали готовиться к побегу. Изучили маршрут движения колонны военнопленных, в которой их гоняли на торфоразработки, присмотрелись к каждому леску, кусточку.

Как-то утром Феоктистов с Карташовым заметили, что конвой, сопровождавший колонну, значительно уменьшился. Оба начали внимательно наблюдать за охраной. После перекура фашисты вместе оживленно обсуждали какую-то новость, а винтовки составили в козлы.

Феоктистов взглядом показал на оружие. Все четверо ринулись к винтовкам. Почти в упор расстреляли конвойных. Вдруг из-за поворота выскочила машина с вооруженными гитлеровцами.

Феоктистов только успел крикнуть:

— Разбегайтесь!

Они вчетвером скрылись в ближайшем лесу.

В полдень набрели на какую-то деревушку. Василий Степанович огородами осторожно пробрался в деревню. Выяснил, что фашистов здесь нет, и дал сигнал товарищам.

Они вошли в крайнюю избу. Хозяин с женой, увидев на них выцветшую военную форму, поняли, кто эти люди. Их накормили.

— Поймают вас полицаи в такой одежде, — предупредил крестьянин. — Надо бы переодеться.

Он насобирал у односельчан старой одежды. Бойцы переоделись и двинулись дальше. Дошли до деревни Головки Заславского района Минской области. Посоветовались, как быть дальше. Все они деревенские: умели пахать, сеять... Решили пристроиться к местным жителям. Для начала объявили себя артелью мастеровых. Нанялись к Варваре Шинховичихе срубить сарай.

Потихоньку работали, присматривались. В деревне нашлись такие же окруженцы. Познакомились. Их стало уже одиннадцать.

В Тресковском лесу встретили группу Станислава Савельевича Ключника. Он был жителем одной из ближайших деревень. Барановичский подпольный обком партии Белоруссии предложил ему создать отряд. Народу набралось много, поэтому Ключник с группой организовались в отряд имени Щорса, позже реорганизованный в бригаду. Василий Степанович был назначен комиссаром отряда имени К.Калиновского. Тут и развернулся боевой талант Феоктистова.

Как-то Феоктистов возглавлял группу, которой предстояло разгромить комендатуру в Ратомке в ночь на 6 мая 1943 года. Днем укрылись в лесу, а как стемнело, приступили к выполнению боевого задания. Неожиданно ворвались в этот населенный пункт. Полицаи разбежались. Арестовали немецкого майора, забрали свыше пятидесяти винтовок, много патронов и гранат, восемь лошадей...

В исключительное мужество Феоктистова верили все партизаны. Но на его плечи легла и другая ответственность. От него требовалось не только знание военного дела, но и талант организатора, надо было обучать прибывающее пополнение, вести с ним политико-воспитательную работу.

Комиссар вникал во все вопросы, поднимал людей на борьбу с врагом, показывал личный пример в боях. Партизаны пускали под откос эшелоны, взрывали мосты, совершали налеты на комендатуры, вражеские гарнизоны, не раз вплотную подбирались к оккупированному Минску.

В декабре партизаны подбили в районе Ратомки фашистский самолет. А в январе 1944 года совершили диверсию на Минском хлебозаводе, подорвали водонапорную башню. Они усилили удары по коммуникациям на участке железной дороги Минск—Молодечно, Минск—Дзержинск, на шоссе Заславль—Раков.

Уже слышались победные шаги Советской Армии. И вот ночью 4 июля 1944 года конные разведчики бригады имени Щорса в деревне Закаблуки встретили воинов 5-й гвардейской танковой армии, а утром вся бригада с радостью приветствовала советских танкистов.

16 июля 1944 года в освобожденном Минске состоялся парад партизан. Во главе отряда имени Калиновского рядом с командиром шел комиссар В.С.Феоктистов.

Пётр АКУЛОВ, участник Великой Отечественной войны.

■ ЛЮБИТЕЛЯМ ЛУКА

САЛАТ ИЗ СЫРОГО ЛУКА

Одна луковица средних размеров, большое яблоко или соленый огурец, лимонный сок по вкусу, 3 столовые ложки подсолнечного масла (или 5 ложек сметаны), 1/2 чайной ложки горчицы.

Очищенную луковицу разрезать на четыре дольки, потом поперек тонкими ломтиками. Так же разрезать огурец. Яблоко натереть на крупной терке. Лук с яблоком или огурцом сбрызнуть лимонным соком, посолить, размешать с ложкой сахара. Подсолнечное масло или сметану размешать с горчицей и этим соусом заправить салат.

ЛУК С СЫРОМ

Одна луковица, чайная ложка масла или маргарина, по столовой ложке панировочных сухарей и тертого сыра, соль, сахар — по вкусу.

Очищенную луковицу разрезать на 4 или 8 долек, не отрезая твердой "пятки". Вскипятить воду, подсолить, всыпать ложку сахара. Положить лук в кипящую воду, отварить 1 — 2 минуты. Откинуть лук на дуршлаг, выложить на тарелку, полить растопленным маслом или маргарином, посыпать поджаренными сухарями и тертым сыром.

ЛУК В ТЕСТЕ

Одна средней величины луковица, стакан муки, 2 столовые ложки подсолнечного масла, яйцо, 1/2 стакана воды или молока, соль.

Очищенную луковицу нарезать кружочками, уложить их на сито и на несколько минут опустить в кипяток, вынуть, дать стечь воде, посолить и поперчить. В муку влить желток и подсолнечное масло, добавить соль, размешать и добавить столько воды или молока, чтобы получилось тесто чуть гуще, чем для блинов. Потом добавить взбитый белок и размешать. Кружки лука обмакнуть в тесто и обжарить на разогретой сковороде, на маленьком огне, переворачивая, чтобы тесто не румянилось слишком быстро. Можно подать с острым томатным соусом.

ЛУК, ТУШЕННЫЙ СО СЛИВАМИ

Одна луковица, столовая ложка маргарина или свиного сала, несколько ягод чернослива, соль, петрушка.

Чернослив вымыть и замочить в стакане кипяченой воды. Когда ягоды набухнут, вынуть косточки, а мякоть нарезать полосками. Очищенную луковицу разрезать на 4 дольки, потом поперек тонкими ломтиками. Быстро поджарить на жире, добавить нарезанный чернослив, влить воду, в которой он замачивался. Тушить под крышкой на маленьком огне 10 минут. Посолить, посыпать зеленью.

Верить—не верить?

ПРОКЛЯТИЕ ИЗ МОГИЛЫ

Приключения «алтайской леди» в России

В один из весенних дней 1994 года в Москву была доставлена важная особа. Ее встречали во Внукове четверо в штатском. Автокортеж — «Волга» и «рафик» — взял курс на Москву, а там остановился у подъезда здания с вывеской «Научно-исследовательский центр биологических структур». Тут для гостьи была приготовлена специальная комната...

Необычность встречи объяснялась тем, что «высокая особа» прибыла не из какого-либо государства, а... из седой старины, отдаленной от нас 25 веками. Современница Конфуция и Перикла, Ксеркса и Геродота! Впрочем, по порядку.

...Летом 1993 г. новосибирские археологи раскапывали курган Ак-Алаха-3 в долине Пазырык. Как и знаменитые гробницы египетских фараонов, тамошние курганы-усыпальницы были уже давно и изрядно обчищены древними грабителями. Но на сей раз археологов ожидала удача. Они наткнулись на бревенчатый сруб. Внутри стояла лиственная колода с крышкой, прибитой бронзовыми гвоздями. Что там? Руководитель экспедиции Наталья Полосьмак и ее коллеги сняли крышку и увидели в заполненной льдом колоде забальзамированное тело молодой красивой женщины, лет двадцати пяти.

— Она вполне могла быть главой племенного рода,— считает Наталья Полосьмак.— Возможно, наша красавица погибла в бою. Может быть, умерла от неудачных родов. Или заболела гриппом либо аппендицитом. Рядом с саркофагом лежало шесть взнузданных коней — с седлами, войлочными попонами, в разукрашенной упряжи. Лошади, по верованию древних, должны были доставить уважаемую особу на вечные небесные пастбища, в кочевничий рай.

Неограбленная усыпальница! Судя по обряду захоронения и обилию предметов, собранных в последний путь алтайской амазонки, она была непростого происхождения. На ней — шелковая белая длинная рубаха, обшитая красной тесьмой, шерстяная юбка из белой и красной тканей, подпоясанная плетеным ремешком с кистями. На ногах— белые длинные войлочные чулки, украшенные по верхнему краю красной войлочной аппликацией.

Руки от плеч до кистей покрыты синеватой татуировкой с изображением мифических зверей. Эти рисунки указывают на особый социальный статус молодой женщины, ее отличные от других личные качества и способности. На шее и плечах — восемь деревянных фигурок лежащих барсов с крыльями, покрытых золотой фольгой — видимо, амулеты.

Колоду украшали наклеенные каменные изображения оленей. Рядом с колодой на черной войлочной подстилке — два деревянных блюда с кусочками вареного мяса, сохранившегося (поразительно!) чуть ли не в первоначальном виде.

Как сберeглось все это? Ученые предполагают, что дождевая вода и тающий снег, с годами медленно проникавшие внутрь кургана, замерзали зимой и уже не оттаивали летом. Так «спящая красавица» очутилась в ледяном саване. Бальзамируя тела высоких и знатных особ, древние люди верили в воскрешение в ином мире. Возможно, у пазырыкцев, как и в Древнем Иране, существовал культ знатных мертвецов.

Предметы, найденные в кургане Ак-Алаха-3, считают специалисты, могли бы украсить лучшие музеи мира, являются ценнейшим вкладом в сокровищницу мирового искусства.

В этой истории есть еще одна любопытная деталь. Помните поверье, что нельзя вскрывать могилы, тревожить усопших, дабы не навлечь их проклятия?

Смерть лорда Карнарвана, финансировавшего раскопки гробницы Тутанхамона и умершего через несколько месяцев после ее открытия, породила слух, будто его кончина вызвана «проклятием фараона» и что раньше или позже подобная участь постигнет всех «осквернителей». Вскоре умерли брат лорда, сиделка и некоторые другие...

А как «реагировала» алтайская красавица на то, что археологи потревожили ее покой?

Вертолет, на котором ее везли в Новосибирск, потерпел аварию—в воздухе отказал мотор. Пилот с трудом посадил машину в поле.

В Новосибирске пазырыкская «переселенка» начала оттаивать, кожа стала темнеть, сморщиваться. Ученые встревожились: как сохранить для науки уникальную мумию? Временно поместили ее в морозильную камеру, но это не спасало положения. И тогда сибиряки обратились за помощью в Москву, к специалистам Научно-исследовательского центра биологических структур (бывшей лаборатории при мавзолее Ленина), накопившим уникальный опыт по бальзамированию и сохранению тел. Известно, например, что благодаря стараниям этих людей и сегодня можно видеть знаменитого русского хирурга Пирогова (1810—1881 гг.), спящего вечным сном в мавзолее в его имении Вишня близ Винницы. Столичные ученые согласились помочь.

Появилась твердая надежда на то, что удастся сохранить тело пазырыкской женщины...

Но сначала требовалось срочно доставить мумию в Москву. Предпочли сделать это чартерным заводским авиарейсом. Однако суеверные летчики, прослышав об аварии вертолета, отказались везти опасную «пассажирку». Тогда ее отправили регулярным рейсом Аэрофлота в деревянном контейнере.

Московским ученым также пришлось вспомнить про «проклятие потревоженных покойников». Один из ведущих специалистов НИЦ биоструктур, старый москвич, едва не попал под автобус. А другой врезался на своей автомашине в иномарку. Пришлось возмещать немалые расходы по ремонту «Мерседеса». Но несчастья на этом не кончились: у него украли кейс с документами, а затем от инсульта умерла мать. Теперь он не подходит к знатной «пациентке».

Гостья из седой старины пробудет в Москве до конца года. А потом, после «косметического ремонта», закончив «курс лечения», отправится в обратный путь, в Новосибирский музей.

Добавим, что вместе с сотрудниками Института археологии и этнографии Сибирского отделения Российской академии наук и студентами Новосибирского педагогического университета на раскопках кургана работали гости из США, Японии, Германии и Швейцарии. Журнал «Нэшнл Джиографик» (США) подготовил специальный номер об алтайской леди, как назвали ее американцы.

Алексей АБРАМОВ.

"Труд".

Бронислав СПРИНЧАН

МОЯ СУРОВАЯ ЭПОХА

Запало в память в юности
еще
И до сих пор в сознанье
не померкло:
Железо куй, покуда горячо,
Лезть не спеши поперед
батьки в пекло.

И тем не мене, время
торопя,
Поперед батьки часто
в пекло лез я,
Подогревал в отчаянье себя
Ковать уже остывшее
железо.

Наперекор своей душе
подчас,
Стремился жить с эпохою
в согласье,
И вспышки замыслов моих
не раз,
Не разгоревшись, в спешке
будней гасли.

То ль ослеплен салютами
Кремля,
То ль озарен своей страны
величьем,
Порою больше радовался я
Успехам общим, чем удачам
личным.

Не потому ль, змеиным
языком
Бездарные вымучивая
шутки,
Стремятся окрестить меня
совком
Эфирные крутые
проститутки!

Смотрю на жизнь, рабочий
человек,
Не из ковровых коридоров
власти, —
Нет, на платформе
дьявольской вовек
И речи быть не может
о согласье...

Вхожу легко в закатную
зарю,
И хоть бывало в жизни
чаще — плохо,
Я искренне тебя благодарю,
Тебе с печалью тихой
говорю:
— Прощай, моя суровая
эпоха!

Ты жесткою и доброю была,
Перед тобой в долгу
пребуду вечном,
Забуду ли, как ты мне
помогла
Стать на ноги
в твоем цеху кузнечном!

Доволен,
завершая путь земной,
Что и мои плуги пахали
землю,
И всей душою
в адрес твой и мой
Я обвинений лживых
не приемлю!

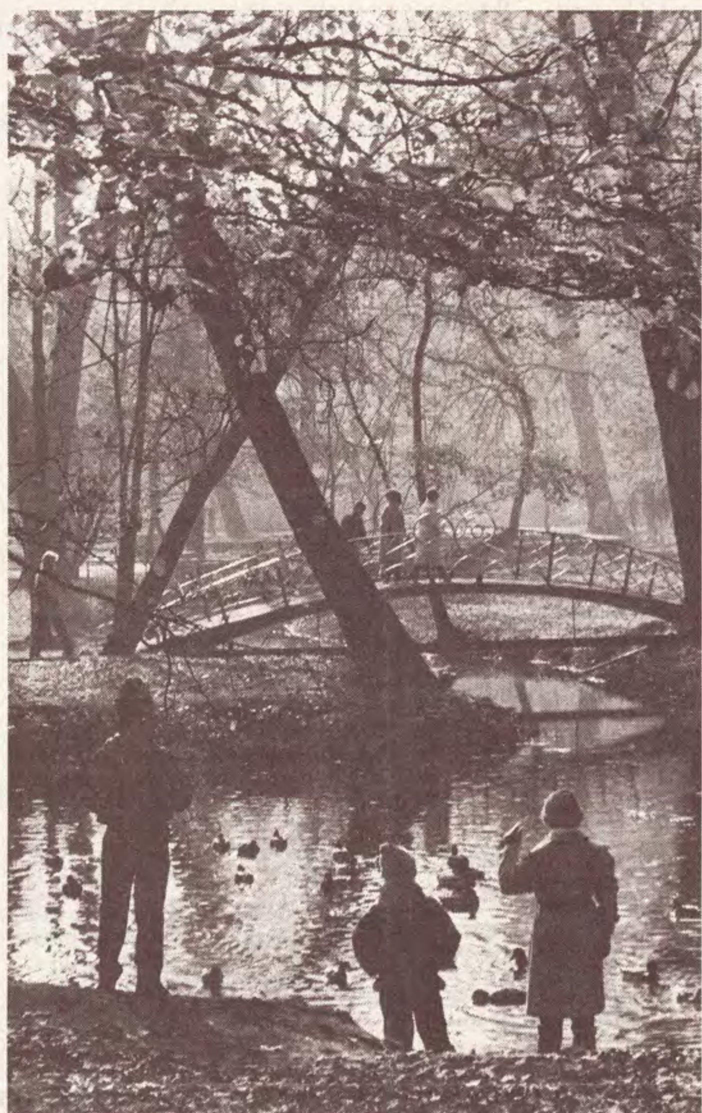
Мікола ЛЯШЧУН

НА ЧАРНОБЫЛЬСКАЙ ЗЯМЛІ

Мрою: дзяцінства ласкавага
вёсны,
Рог пастуховы разбуджвае сны...
Ткалі нам долю бабуліны
кросны,
Плачуць, забытыя, сёння
яны.

Сціхлі музыкі і песні
знямелі,
Высахлі вочы ад слёз
назусім,
Гойдае даўняе рэха арэлі,
І не зацепліцца з комінаў
дым.

Доля мая — незагойная рана.
З бацькам і маці жыву
сіратой...
Больш не страчае падмеце-
ны ганак.
Подых чужыніны ў хаце
пустой.

ВОСЕНЬ.

Фота Анатоля БАСАВА.

■ Спорт

Дружит "Грейп" с бегунами

В республике, в ближнем и дальнем зарубежье известна эмблема научно-производственной и коммерческой фирмы "Грейп" - гроздь винограда. Дело в том, что фамилия генерального директора фирмы - Виноград. В переводе на английский звучит как "грейп". Отсюда и название фирмы, остроумное и оригинальное. Это предприятие, созданное в августе 1991 года, занимается разработкой автоматизированных систем управления для горнодобывающей промышленности, электронных систем охраны объектов, коммерческой деятельностью и проблемами экологии. Именно экологические вопросы сблизили коммерсантов и городских любителей бега. Солигорск - один из наиболее загрязненных городов Беларуси, и клуб любителей бега "Колобок" полным составом вошел в ряды борцов за чистую среду обитания.

"Грейп" во второй раз отметил свой день рождения организацией пробега, причем без участия горспорткомитета. И дело не в каком-то противостоянии с государственным учреждением, а в том, что деловые люди решили сами провести непривычное для них мероприятие. Помогли им активисты КЛБ "Колобок". Затраты фирмы на это полезное дело составили пять миллионов рублей (до деноминации). Кстати, "Грейп" является спонсором ряда детских учреждений.

На старт вышло более 70 участников из Минска, Солигорска, Могилева, Бобруйска, Жлобина, Жодино, Светлогорска, Полоцка, Глубокого, Борисова, Ивенца и других больших и малых городов Беларуси. Семь километров, то есть три круга, преодолели 18 бегунов. Первой на финише была Катя Казак, учащаяся Ратомской вспомогательной школы-интерната.

Девять кругов, составивших полумарафонскую дистанцию -21,1 км - быстрее всех преодолел минчанин Андрей Коваленко. Его результат - 1 час 6 минут 8 секунд. Отстав от абсолютного победителя более чем на две минуты, второе и третье места заняли преподаватель физкультуры Гатовской средней школы Минского района Александр Римашевский и тренер из Бобруйска Альбек Салсанов. У мужчин в возрастных группах победили Виктор Филипов из Солигорска, минчанин Виктор Платонов, Валентин Артамонов из Светлогорска, Станислав Калюнов из Могилева, минчане Алексей Князев и участник войны Геннадий Дмитриевич Титкин. Далеко не последними финишировали еще два ветерана войны - Анатолий Федорович Гоголев и Эдуард Адамович Макаревич.

Среди женщин никто не составил конкуренции известной бегунье минчанке Елене Цухло. Соревновалась она с мужчинами и показала высокий результат - 1 час 16 минут 1 секунда. Ее четырехлетняя дочь Вика оказалась самым младшим участником и получила за это специальный приз. В возрастных группах отличились две Нины - Коваль и Ляпина, две Людмилы - Агеева и Шабалова и Светлана Новикова.

На финише всех участников ждал сладкий стол - соки, газированные напитки, пирожные, сдобные булочки. И призы.

Вячеслав ИЩЕНКО, участник пробега.

Удар па аўтарытэтах

У 1/8 фіналу Кубка Рэспублікі Беларусь па футболу не выступяць некалькі каманд першай лігі. Пацярпеў паражэнне на шляху да гэтага этапу лідэр чэмпіянату віцебскі КІМ. У Барысаве ён прайграў камандзе трэцяй лігі "Фамальгауту" - 0:1. Пераможны гол пасля дакладнай перадачы Жорава забіў паўабаронца барысаўчан Валкавец.

Выбыў з розыгрышу і бабруйскі "Фандок". Накаўтуючы ўдар нанёс яму старадарожскі "Будаўнік" - 2:0.

У 1/8 фіналу сустрэнуцца: "Дынама" (Брэст) - "Тарпеда" (Магілёў), "Маладзечна" - "Дынама" (Мінск), "Абутнік" (Ліда) - "Будаўнік" (Старыя Дарогі), "Лакаматыў" (Віцебск) - "Дынама-93" (Мінск), "Днепр" (Магілёў) - "Нёман" (Гродна), "Шыннік" (Бабруйск) - "Нафтан" (Наваполацк), "Ведрыч" (Рэчыца) - "Фамальгаут" (Барысаў), "Тарпеда" (Мінск) - "Палессе" (Мазыр).

Гульні адбудуцца 21 верасня.

(Наш кар.).

ХАТНІ ЭКРАН

6 верасня, аўторак

Беларускае тэлебачанне

15.55. ТБ — школе. Беларуская літаратура.
16.25. "Цярновы вянок для паэта". Да 80-годдзя Л.Шпакоўскага.
17.10. "Бімбат". Праграма для падлеткаў.
17.30. Навіны (з сурдаперакладам).
17.40. "Слова і справа...". Тэленарыс.
17.55. "Серабрысты званочак".
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Мост. Культурна-асветніцкая праграма.
19.30. Эканамікст.
19.40. На музычных паралелях. Д.Шастаковіч.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. "Маё каханне, мой смутак". Тэлесерыял.
22.35. Пад купалам Сусвету.
22.45. НІКа.
23.00. "І зорка з зоркаю гаворыць".
24.00. Надвор'е.

Канал "Астанкіна"

15.50. Чароўны свет, ці Сінема.
16.10. Джэм.
16.40. Рынак і багацце.
17.25. "Кітай. З жыцця суседзяў".
17.55, 20.35. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
18.25. "Дзікая ружа". Тэлесерыял.
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. З першых рук.
20.55. "Ідзі і глядзі". Маст.фільм.
23.50. Чэмпіянат свету. Плаванне.
0.20. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

15.20. "Гульня без пройгрышу".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Адлюстраванне.
16.50. Не быць дыназаўрам.
17.05. Фільм-прэм'ер.
17.20. Залатая галіна.
17.50. Свята кожны дзень.
18.00. Кансіліум.
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Прыгажун Серж". Маст.фільм.
21.30. Я — лідэр.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. "Кузены". Маст.фільм.

7 верасня, серада

Беларускае тэлебачанне

8.40. Пяць хвілін на жарты.
8.45. "Чаму сланы?".
9.00. ТБ — школе. Беларуская літаратура.
9.30. "Маё каханне, мой смутак".
10.30. Тэлевізійны Дом кіно. Народны артыст СССР Р.І.Янкоўскі і яго сын У.Янкоўскі.
11.45. Аэробіка. Урокі Наталлі Наважылавай.
12.15. "Дайце мне спяваць". Музычны фільм.
13.05. "Бімбат". Праграма для падлеткаў.
15.30. Відзьма-нявідзьма.
16.30. "Сустрэчы на арэне".
17.10. "Бімбат". Праграма для падлеткаў.
17.30. Навіны.
17.40. "Купляць ці выраблаць?". Балючыя праблемы стаматалогіі.
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Карамболь". Ток-шоу з удзелам мэра г.Маладзечна Г.Д.Карпенкі.
19.30. Калыханка.
20.00. Панарама.
20.35. Пяць хвілін на жарты.
20.40. "Сонечны зайчык".
20.50. Футбол. Зборная Нарвегіі — зборная Беларусі.
23.00. "Сямейныя вечары". Д/ф.
23.15. "Маё каханне, мой смутак". Тэлесерыял.
0.15. Кантакт.
0.20. Пад купалам Сусвету.
0.30. Надвор'е.

Канал "Астанкіна"

7.00, 10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.10. Навіны.
8.00. Расійскі дайджэст.
8.15. "Новая казка".
8.35. "Дзікая ружа".
9.05. Сірата Краіны Саветаў.
9.45. Дзелавы веснік.
15.25. "Вайна гобатаў". Мультфільм.
15.50. Камп'ютэр-хол.
16.05. Адказы.
16.40. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.25. Свет сёння. Карабах — шлях да ўрэгулявання.
17.35. Тэхнадром.
17.50, 20.35. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
18.25. "Дзікая ружа". Тэлесерыял.
18.55. Футбол. Зборная Расіі — зборная Германіі.
19.50. Добрай ночы, малышы!
20.45. Футбол. Зборная Расіі — зборная Германіі.
21.35. Маналог.
21.50. Трамвай-жаданне.
22.40. Без паўзы.
23.20. Чэмпіянат свету па вышэйшаму пілатажу.
23.50. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.25. Ранішні канцэрт.
8.40. У свеце жывёл.
9.35. Паўвостраў Валерыя Ахадава.
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Чый бок?
15.50. Там-там навіны.
16.05. "Далёкі Усход" (Хабараўск).
16.50. Відэапаэзія. Паэт Марк Кабакоў.
17.05. Рубяжы.
17.50. Свята кожны дзень.
18.00. "Ідэальны муж" у пастаноўцы В.Н.Плучака.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Ніхто не забыты.
20.30. Джаз-клуб.
21.05. Газетныя гісторыі.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Экран крымінальных паведамленняў.
22.45. Чэмпіянат свету па водных відах спорту.

8 канал

6 сентября, вторник

18.00. "Забытое кино?..". Художественный фильм "Высота".
18.35. Студия "Интекс": "Новости".
19.45. Мультипликационный фильм У.Диснея.
20.20. Телесериал "Проект Афродита", 2 серия.
21.10. Рынок.
21.40. Шанс-приз.
21.55. Художественный фильм "Холодное лето 53-го". (Россия).

7 сентября, среда

18.00. "Забытое кино?..". Художественный фильм "Цвет граната".
19.15. БАНТ. Репортаж.
19.20. Немецкая волна.
19.50. СОЛТЭК. Новости.
20.00. Мультипликационный фильм У.Диснея.
20.30. "ПИР".
20.40. Телесериал "Проект Афродита", 3 серия.
21.30. Городские часы. Новости.
21.50. Художественный фильм "Нужно убить эту любовь".

К СВЕДЕНИЮ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ г.МИНСКА И МИНСКОЙ ОБЛАСТИ

С 1 сентября 1994 г. по Минской области введены следующие тарифы на электроэнергию, зарегистрированные Департаментом цен при Министерстве экономики РБ 29.08.94 за №204 Ц (тарифы даны в белорусских рублях).

1. Промышленные и приравненные к ним потребители 750 кВА и выше
— основная плата (за 1 месяц) — 15.672 руб./кВт
— дополнительная плата — 120 руб./кВт.ч
— дополнительная плата для предприятий Белбиофарма — 78
2. Промышленные и приравненные к ним потребители до 750 кВА— 175
3. Электрифицированный ж/д транспорт (электротяга)
— пригородный — 108
— без пригородного — 175
4. Электрифицированный городской транспорт (электротяга) — 108
5. Непромышленные потребители
— бюджетные организации — 118
— ведомственная социальная сфера, уличное освещение и прочие непромышленные потребители — 175
6. Больничные учреждения Минздрава РБ — 15.60
7. Производственные нужды сельхозпотребителей — 78
8. Строительные организации Белсельстроя — 175
9. Электроэнергия для нужд отопления и горячего водоснабжения
— в часы ночного минимума * — 108
— в остальное время суток — 540
10. Освещение лестничных клеток, дворов — 15.60
11. Электроэнергия, расходуемая на работу лифтов *
— в домах Минжилкомхоза — 15.60
— в домах ЖСК при наличии раздельного учета — 9.60
12. Электроэнергия, расходуемая садоводческими товариществами на полив — 9.60
13. Население
— городское — 15.60
— сельское и городское в домах, оборудованных электроплитами — 10.40 руб./кВт.ч
14. Населенные пункты
— городские — 13.60
— сельские — 9.20

*** При наличии дифференцированного учета по времени суток. При отсутствии — по тарифу, применяемому в остальное время суток.**

Предприятие "ЭНЕРГОНАДЗОР".

Наш адрас:
220013, гор.Мінск, вул.Б. Хмяльніцкага,10-А,паверх 9, рэдакцыя газеты "Мінская праўда".

ТЭЛЕФОНЫ:
прыёмнай рэдакцыі —68-29-76,
намесніка галоўнага рэдактара —68-25-81,
адказнага сакратара —68-26-48,
сакратарыята —68-26-48,
аддзелаў: Саветаў —68-26-38,
адукацыі і культуры —68-25-76,
сацыяльна-эканамічнага —68-25-43,
грамадска-палітычнага —68-25-42,
інфармацыйна-аналітычнага —68-28-33,
пісьмаў і маральна-бытавых праблем — 68-25-83,
ілюстрацыі —68-25-03,68-26-48,
камерцыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі —68-26-65.
Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве —(8-277)5-15-61,Вілейцы —(8-271)5-57-86,Нясвіжы—(8-270)5-41-88, Салігорску — (8-210) 2-49-60.

ЗАСНАВАЛЬНІК – Мінскі абласны Савет народных дэпутатаў, 220625, г.Мінск, вул. Энгельса, 4.
"Мінская праўда"— орган Мінскага абласнога Савета народных дэпутатаў.

Галоўны рэдактар М.А.ШЛОМА.

Рэдакцыя можа друкаваць матэрыялы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.
Адказнасць за падбор і дакладнасць апублікаваных фактаў і іншых звестак нясуць іх аўтары.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Час падпісання ў друк: па графіку 22.10. Нумар падпісаны ў 22.00.
Набрана і звярстана на настольна-выдавецкім комплексе "Мінскай праўды". Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку". 220013, г.Мінск, пр. Ф.Скарыны, 79.
Тыраж 16580. Індэкс 63923. Зак.№94.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12